Leto VIII., štev. 18 („Jutro" XVI., št. 103b) Ljubljana, ponedeljek 6. maja 1935 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Volitve so končane

Volilni izidi uradno še niso objavljeni — Volitve so potekle v miru in redu — Jevtićeva lista je dobila veliko večino

Ljubljana, 5. maja.

Volitve so pri kraju. Po vsej državi so danes nastopili volilci, da si izberejo svoje zastopnike v novi Narodni skupščini. Imeli so pred seboj na štirih kandidatnih listah okrog 1900 kandidatov, od tega na Jevtićevi 778 in na Mačkovi 441. Izvoljenih pa bo le okrog 370 poslancev, torej niti ne ena petina kandidatov.

Za volitve je država razdeljena na 36 volilnih okrožij, dravska banovina, kaznano, na dve: mariborsko in ljubljansko. Okrožja zopet so razdeljena na volilne sreze, ki se krijejo z upravnimi srezi, in na banovinska glavna mesta, kjer so. Teh volilnih edinic je v državi 353, v mariborskem okrožju 14 in v ljubljanskem 12.

Volilni upravičenci

Vseh volilnih upravičencev v državi je bilo za današnje volitve 3,928.274; na mariborsko volilno okrožje jih odpade 171.299, na ljubljansko pa 134.914, skupaj torej na dravsko banovino 308.213.

Posamezni srezi v dravski banovini imajo volilnih upravičencev:

v mariborskem okrožju:

celjski 17.797,
dolnjelendavski 10.859,
gornjegrajski 4.940,
konjiški 5.485,
ljutomerski 10.379,
mariborski levi breg 23.208,
mariborski desni breg 14.489,
murskosobški 15.919,
prevaljski 8.681,
ptujski 19.340,
slovenjgraški 7.602,
šmarski 11.677,
brežiški 9.893 in
laški 11.030;

v ljubljanskem okrožju:

črnomeljski 4.069,
kamniški 10.267,
kočevski 10.984,
kranjski 15.658,
krški 14.175,
litijski 10.577,
logaški 7.706,
ljubljanski okoliški 20.729,
novomeški 13.085,
radovljiški 10.459,
metliški 2.754 in
Ljubljana mesto 18.996.

Volilna nedelja v Ljubljani

Ljubljana, dne 5. maja.

Volilna nedelja je v Ljubljani minila ob zelo lepem vremenu v najlepšem redu. Prav zgodaj so prišli na volišča tisti, ki so hoteli svobodni dan izkoristiti v bujno se razcvetajoči pomladni prirodi. Na vseh 26 voliščih je zatorej bil glavni dotok volilcev takoj od 7. dalje in je vidno popuščal proti poldanski uri. Živahnosti, ki smo je bili včasih vajeni na volilni dan, ni bilo.

Glavni volilni odbor je imel svojo pisarno v prvem nadstropju nebotičnika in je pod vodstvom g. ravnatelja Sancina ves dan zbiral podatke o gibanju volilcev v vsej dravski banovini. Gneče niti tu ni bilo. Živahnejše je bilo na magistratu, kjer je imel v zbornici svoj lokal glavni volilni odbor Jevtićeve liste za Ljubljano. Tu so vodili organizacijo agitatorjev gg. ravnatelj Šaplja, kandidat dr. Fux in g. Petrič. Znatno število avtomobilov, ki so ves dan prihajali in odhajali izpred magistrata, je najbolje pričalo o tem, kako se giblje agitacija in volilna udeležba.

Gg. minister dr. Marušič in ban dr. Puc sta se ob 10. dopoldne skupno podala na volišče na liceju. Na volišču v Mestnem domu je izmed višjih cerkvenih gospodov glasoval g. kanonik Šiška, pri Šentjakobu pa župnik Barle. Dva semeniščnika sta glasovala za Mačkovo listo. Izmed bivših delavskih voditeljev je glasoval dr. Lemež za Ljotića. Na volišču na Resljevi cesti je bila največja udeležba ob 10. dopoldne. V veliki skupini so prišli volit železničarji.

Ljubljanski radio je bil ves popoldan zvezan z Beogradom in je od časa do časa oddajal volilne rezultate iz raznih krajev države, največ pa iz vardarske, dunavske, zetske, drinske in dravske banovine. Ogromni zvočnik, montiran na vrhu nebotičnika, je ob pol 2. z gramofonskih plošč ponovil petkov Jevtićev govor ter je vse popoldne in proti večeru privabljal ljudi, ki so pazno sledili oznajevalcu rezultatov in poslušali reproducirano godbo in petje. Gostilne so se dolgočasile, še največ je bilo prometa po bifejih. Število abstinentov je bilo veliko, toda nekaj posta sigurno ne škoduje, čeravno je vnete vinske bratce gotovo močno dražilo zafrkavanje, ki si ga je privoščila radijska oddajna postaja, ko je vrtela na gramofonu različne vinske popevke in zdravice: Bratci veseli vsi, tralalala... in tako dalje.

Ob 6. zvečer so volilne komisije prešele glasove in sporočile rezultate banski upravi in glavnemu volilnemu odboru. Nato so bili vsi spisi in seznami zapečateni in ostanejo do jutri na volišču. 26 stražnikov torej čuva zapečatene spise na 26 ljubljanskih voliščih, zjutraj pa jih posebni odposlanec ljubljanskega sreskega sodišča odnese v Beograd. Bolje bi seveda bilo, če bi spise takoj zvečer shranili skupno na magistratu, toda zakon določa drugače.

Od 5. ure dalje, ko so se v Ljubljano že vračali izletniki, je postajalo življenje sredi Ljubljane bolj razgibano. Zbirali so se ljudje zlasti pred pošto in pod nebotičnikom, pričakujoč končnih rezultatov in ugibajoč o uspehih volitev po srezih dravske banovine, še bolj pa onkraj Sotle. Ker pa rezultatov ni bilo in se je venomer oglašala iz zvočnikov le vesela muzika s petjem, so se začele skupine razhajati. Splošni mir ni bil kaljen niti z najmanjšim incidentom. Na magistratu so po šesti uri zborovali samo še agitatorji, dočim se je glavni volilni odbor za Ljubljano umaknil za zaprta vrata, v posvetovalnico k posvetu in vsestranskemu pretehtavanju volilnih rezultatov.

Volilna nedelja v Mariboru

Maribor, 5. maja.

Volitve so bile danes v Mariboru v središču zanimanja in so potekle v popolnem redu in miru. Na ulicah je bilo običajno, mirno nedeljsko življenje. Do osme ure zjutraj je šlo na volišča preko tisoč volilcev, kar je bilo za Maribor dobro znamenje. Največji naval volilcev pa je pričel po 10. uri, a tudi sedaj ni bilo nikjer nobenega incidenta. Telefoni naše redakcije in uprave so bili ves dan okupirani s povpraševanji glede poteka volitev.

Tudi v Mariboru se je pokazalo, da je prepoved točenja alkoholnih pijač blagodejno in pomirjevalno vplivala na možne pred in medvolilne razdražljivosti. Dokaz: v nočeh od sobote na nedeljo je v Mariboru redno precej aretacij. V pretekli noči ni bilo niti ene.

Kandidati v dravski banovini

Na Jevtićevi listi

Na Jevtićevi listi so kandidirali pri današnjih volitvah:

v mariborskem okrožju

srez Brežice: dr. Andrej Veble, odvetnik v Mariboru, in Ernst Krulej, obrtnik v Sevnici;

srez Celje: Ivan Prekoršek, upravitelj javne bolnice v Celju, in Jernej Stante, odvetnik v Celju;

srez Dolnja Lendava: Anton Hajdinjak, posestnik v Odrancih, in dr. Fran Klar, zdravnik v Dolnji Lendavi;

srez Dravograd: Karel Doberšek, šolski upravitelj v Prevaljah, in inž. Milan Lenarčič, industrijec v Ribnici na Pohorju;

srez Gornji grad: Anton Žehelj, poljedelec iz Bočna, in Matija Goričar, posestnik iz Mozirja;

srez Konjice: Karel Gajšek, notar v Marenbergu, in Franjo Seručar, posestnik v Ebenstrajtu;

srez Laško: Jakob Štruc, rudar iz Trbovelj, Rudolf Pleskovič, učitelj iz Trbovelj, in Ferdinand Roš, posestnik iz Hrastnika;

srez Ljutomer: Avgust Lukačič, postajenačelnik iz Maribora, Jakob Rajh, posestnik v Ljutomeru, in Fran Skuhala, posestnik v Križevcih;

srez Maribor desni breg: Anton Krejči, ravnatelj tovarne iz Ruš, Vinko Gornjak, ekonom iz Slovenske Bistrice, in Ivan Kirbiš, posestnik pri Sv. Marjeti na Drav. polju;

srez Maribor levi breg: Ivan Janžekovič, posestnik v Košakih, in dr. Ivan Jančič, državni tožilec v p. v Mariboru, ter Rudolf Ogrinc, strojnik iz Pragerskega, in Karel Fras, tekstilni delavec iz Maribora;

srez Murska Sobota: Josip Benko, veleposestnik v Murski Soboti;

srez Ptuj: Lovro Petovar, posestnik v Ivanjkovcih, in Miha Brenčič, gostilničar v Ptuju;

srez Slovenjgradec: dr. Anton Novačan, konzul v p. iz Beograda, dr. Bogumil Vošnjak, minister v p. iz Beograda, in Leopold Kopač, šolski upravitelj v Slovenjgradcu;

srez Šmarje: Anton Zdolšek, posestnik v Hotunju, Ljudevit Komar, učitelj v Ponikvi, in dr. Fran Mozer, živinozdravnik v Kozjem;

v ljubljanskem okrožju

Srez Črnomelj: Evgen Lovšin, industrijec v Ljubljani, in dr. Jure Koce, tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani;

srez Kamnik: Anton Kersnik, posestnik na Brdu, in Anton Cerer, gostilničar v Kamniku;

srez Kočevje: Ivan Arko, trgovec v Ribnici, dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik v Ljubljani, dr. Ivan Sajovic, odvetnik v Kočevju, in Fran Hočevar, župan v Velikih Laščah;

srez Kranj: Ivan Lončar, hotelir v Tržiču, in dr. Fran Šemrov, industrijec v Kranju;

srez Krško: Martin Horvatič, posestnik v Krški vasi, in inž. Fran Zupančič iz Ljubljane;

srez Litija: Milan Mravlje, geometer iz Ljubljane, in Fran Lajovic, župan v Litiji,

srez Ljubljana okolica: dr. Drago Marušič, minister, in mg. pharm. Stanko Hočevar, lekarnar na Vrhniki;

srez Logatec: dr. Drago Marušič, minister;

srez Metlika: Dako Makar, hotelir v Metliki, Ivan Malešič, trgovec v Metliki, in Martin Bajuk, župan v Božakovem;

srez Novo mesto: Josip Matko, župan v Gotni vasi, inž. Josip Pavlin, inženjer v Ljubljani, dr. Josip Režek, odvetnik v Novem mestu, Franjo Bulc, župan v Mirni, in Karel Štrbenk, uradnik v Novem mestu;

srez Radovljica: Ivan Ažman, posestnik v Lescah, in Ivan Mohorič, generalni tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani.

Na Mačkovi listi

Na listi »združene opozicije« z nosilcem dr. Vladkom Mačkom so kandidirali v obeh slovenskih volilnih okrožjih v veliki meri kandidati iz sosedne savske banovine. Kandidati iz dravske banovine so na Mačkovi listi le naslednji:

Srez Brežice: Dr. Vekoslav Kukovec, odvetnik iz Maribora.

Srez Celje: Vinko Vabič, trgovec v Žalcu.

Srez Dravograd: Fran Bart, posestnik z Viča.

Srez Gornji grad: Rudolf Pevec, trgovec iz Ormoža.

Srez Konjice: Ivan Vivod, posestnik iz Socke.

Srez Laško: Alojzij Pavlič, prof. v p., iz Celja.

Srez Ljutomer: Pavle Horvat, posestnik iz Male Nedelje, in Vekoslav Štampar, ekonom iz Ljutomera.

Srez Maribor desni breg: Stanisl. Lubienski, posestnik iz Jarenine.

Srez Maribor levi breg: Stanislav Lubienski in Fran Borič, zasebni uradnik iz Maribora.

Srez Murska Sobota: Prof. Alojzij Pavlič in Fran Talanji, pos. iz Gornje Radgone, poleg njih še dva iz savske banovine.

Srez Ptuj: Dr. Vekoslav Kukovec.

Srez Slovenjgradec: Albert Puncer, trafikant iz Slovenjgradca.

Srez Šmarje: Dr. Rudolf Dobovišek, odvetnik iz Celja.

Srez Črnomelj: Peter Koren, posestnik in trgovec iz Črnomlja.

Srez Krško: Anton Novak iz Njivic.

Srez Ljubljana okolica: Jože Dolenc, zasebni nameščenec z Iga.

Na Ljotićevi listi

Na Ljotićevi listi so kandidirali v dravski banovini:

srez Brežice: Anton Škrbec, trgovec v Ljubljani;

srez Celje: Andrej Šifrer, zadružni revizor v Ljubljani;

srez Dolnja Lendava: Ferdo Šener, posestnik v Ljubljani;

srez Dravograd: dr. Fran Kandare, odvetnik v Ljubljani;

srez Gornji grad: Ivo Brinovec, lesni trgovec v Celju;

srez Konjice: Jurij Hmelak, trgovec v Oplotnici;

srez Laško: Vilibald Toman, trgovec v Trbovljah in Karel Alič, rudar v Trbovljah;

srez Ljutomer: Franjo Škrbec, trgovec v Ljubljani;

srez Maribor desni breg: Ivan Matičič, tiskarniški faktor v Ljubljani;

srez Maribor levi breg: Ivan Matičič iz Ljubljane in Ivo Brinovec iz Celja;

srez Murska Sobota: dr. Josip Muster, zdravnik v Ljubljani;

srez Ptuj: Vladislav Fabjančič, magistratni uradnik v Ljubljani;

srez Slovenjgradec: Fran Marčič, posestnik v Slovenjgradcu;

srez Šmarje: Rudolf Šimnovec, posestnik v Jelenji vasi;

srez Črnomelj: Peter Mavrin, posestnik v Jelenji vasi;

srez Kamnik: Ture Šturm, upokojeni kapetan v Ljubljani;

srez Kočevje: Franc Gornik, upokojeni železniški uradnik v Ljubljani;

srez Kranj: Andrej Šifrer iz Ljubljane;

srez Krško: Vladislav Fabjančič, magistratni uradnik iz Ljubljane;

srez Litija: dr. Vinko Zorc, odvetnik v Beogradu;

srez Ljubljana-okolica: Martin Zupančič, gozdar v Stranski vasi, in Rudolf Zalokar, tovarnar na Viču;

srez Logatec: Franc Gornik, upokojeni železniški uradnik v Ljubljani;

srez Metlika: Rudolf Zalokar, tovarnar na Viču;

srez Novo mesto: Ture Šturm, upokojeni kapetan v Ljubljani;

srez Radovljica: inž. Vinko Čop iz Most pri Žirovnici;

mesto Ljubljana: dr. I. Kandare, odvetnik v Ljubljani, in Ivan Kuster, tovarniški ravnatelj v Tržiču.

★

Na Maksimovičevi listi so kandidirali večinoma kandidati iz Beograda. Od domačinov sta kandidirala na tej listi:

srez Ljubljana-oRolica: Alojzij Novak, zasebni uradnik v Ljubljani, in Mirko Nardin, trgovec v Ljubljani.

Uradna poročila o volitvah

Do 11. ure zvečer še niso bili uradno objavljeni nobeni zaključni volilni rezultati. Ve se le to, kakor je bilo pričakovati in smo to že včeraj povedali, da je dobila lista g. Jevtića veliko večino. Kdo vse je izvoljen, pa bo znano šele jutri ali morda šele v par dneh.

Za enkrat objavljamo le nekatere predrezultate iz poročil, ki jih je v teku popoldneva prinašala službena Agencija Avala in ki jih je oddajal tudi radio:

Dravska banovina

Ljubljana, 5. maja. AA. Do 11. dopoldne je volilo v Ljubljani okoli 8000 volilcev, med njimi za Jevtića 7800. Maček je dobil do 11. ure v Ljubljani 92 glasov, Ljotić 85, Maksimović 12.

Delavci iz rudarskih krajev, pristaši dr. Hodžere, volijo kompaktno g. Jevtića. Glasovanje se vrši v popolnem miru in redu.

Ljubljana, 5. maja. AA. Do 14. je bilo stanje v vsej dravski banovini približno takole:

Za državno listo B. Jevtića 67.503, za Mačka 9932, za Ljotića 602 in za Maksimovića 27.

Ljubljana, 5. maja. AA. Ob 15.30. V veliki večini srezov so kandidati na listi predsednika vlade g. Bogoljuba Jevtića do zdaj dobili absolutno večino. Rezultati iz nekaterih srezov so do 15. ure naslednji:

Radovljica: Jevtić 2483, Maček 2, Ljotić 60.

Kočevje: Jevtić 2781, Maček 269.

Konjice: Jevtić 1778, Maček 133, Ljotić 6.

Laško: Jevtić okoli 3000, Maček 397, Ljotić 57.

Maribor desni breg: Jevtić 2698, Maček 29, Ljotić 4.

Drinska banovina

Sarajevo, 5. maja. AA. Do 15. ure so bili znani tile rezultati iz posameznih srezov in občin drinske banovine:

V mestu **Sarajevu** vodi lista g. Jevtića s 3000 glasovi večine nad vsemi drugimi listami.

V srezu Tuzli je imel do 3. popoldne g. Jevtić (na njegovi listi kandidira tu minister dr. Hasanbegović) absolutno večino.

Tudi v večini drugih srezov je imela lista predsednika vlade absolutno večino.

Sarajevo, 5 maja. AA. Ob 17. uri. Do 16. so bili tile rezultati in drinske banovine:

Sarajevo srez: Jevtić 4696, Maček 2715, Maksimović 5, Ljotić 4.

Sarajevo mesto: Jevtić 7000, Maček 4500, Maksimović 50, Ljotić 50.

Srez Višegrad: Jevtić 2917, Maček 1173, Maksimović 190, Ljotić 1.

Moravska banovina

Niš, 5. maja. AA. Ob 12.45. Do sedaj je glasovalo za g. Jevtića 4500 volilcev, za Mačka pa 70.

Srez Negotin: Jevtić 8790, Maček 29, Maksimović 1, Ljotić 0.

Srez Ključ: Jevtić 3400, Maček 0, Maksimović 0.

Vardarska banovina

Skoplje, 5. maja. AA. Do 16. ure so bili znani tile rezultati: V **Skoplju** je glasovalo za listo g. Jevtića 8990 volilcev, za vso opozicijo skupaj pa 2040.

Srez Vranje: za Jevtića 8474, za Mačka 416, za Maksimovića 25, za Ljotića 10.

Srez Leskovac: za Jevtića 4900, za Mačka 130, za Maksimovića 13, za Ljotića 4.

Srez Ohrid (do 13. ure): za Jevtića 1305, za Mačka pa 9. Ljotić in Maksimović nista dobila niti enega glasu.

Srez Kruševo (ob 16. uri): Jevtić 3485, Maček 78, Maksimović 0, Ljotić 20.

Prvi definitivni rezultati

Do 3. zjutraj je agencija Avala objavila naslednje zaključne volilne rezultate (kratice značijo: vu — volilni upravičenci, gl. — oddani glasovi, J. — lista g. Jevtića, MD — lista gg. Mačka in Davidovića, Mć — Maksimovićeva in L. — Ljotićeva lista):

Beograd, Zemun, Pančevo

Za Jevtičevo listo je glasovalo 31.973, za Maček-Davidovičevo 9731, za Maksimovićevo 1508 in za Ljotićevo 375.

Dunavska banovina

Novi Sad mesto: v. u. 18.810, gl. 10.374, J. 6799, MD 2784, Mć 772, L 19.

Srez Petrovgrad: v. u. 26.053, gl. 18.384, J. 17.793, MD 328, Mć 0, L 263.

Srez Alibunar: v. u. 12.841, gl. 9732, J. 7191, MD 2235, Mć 295, L. 11.

Srez Palanka: v. u. 12.388, gl. 7890, J. 6336, MD 1508, Mć 3, L. 43.

Srez kosmajski: v. u. 6779, gl. 5411, J. 4382, MD 910, Mć 101, L. 18.

Srez Kovin: v. u. 10.889, gl. 4211, J. 3905, MD 0, Mć 12, L. 294.

Srez Topola: v. u. 18.326, gl. 12.779, J. 9375, MD 3341, Mć 39, L. 24.

Srez Sombor: vu. 30.191, gl. 20.898, J. 15.681, MD. 5162, Mč. 50, L. 5.

Srez žabaljski: vu. 8951, gl. 7071, J. 6646, MD. 343, Mč. 82, L. 0.

Srez titelski: vu. 7969, gl. 6423, J. 6375, MD. 25, Mč. 23, L. 0.

Srez Stara Pazova: vu. 16.126, gl. 12.528, J. 7970, MD. 4474, Mč. 78, L. 6.

Vardarska banovina

Srez kačanički: v. u. 3028, gl. 2621, J. 2621, MD 0, Mć 0, L. 0.

Srez bosiljgrajski: v. u. 6568, gl. 4620 J. 4617, MD 0, Mć 3, L. 0.

Srez gornjepološki: v. u. 9569, gl. 5411, J. 4784, MD 319, Mć 308, L. 0.

Srez masurički: v. u. 4819, gl. 3720, J. 3489, MD 0, Mć. 231, L. 0.

Srez Dojran: v. u. 2824, gl. 2393, J. 2393.

Srez Štip: v. u. 5083, gl. 4216, J. 3269, MD 866, Mć 79, L. 2.

Srez negotinski: v. u. 2750, gl. 2489, J. 2479, MD 4, Mć 6, L. 0.

Srez galički: v. u. 4453, gl. 2254, J. 2239, MD 1, Mć 14, L. 0.

Srez porečki: v. u. 5051, gl. 3813, J. 3813.

Skoplje mesto: v. u. 19.546, gl. 9267, J. 7271, MD 1955, Mć 20, L. 21.

Moravska banovina

Niš mesto: v. u. 9486, gl. 7123, J, 6879, MD 192, Mć 38, L. 14.

Srez porečki: v. u. 4564, gl. 3923, J. 3920, MD 2, Mć 0, L. 1.

Srez boljevački: v. u. 11.544, gl. 8321, J. 8284, MD 36, Mć 1, L. 0.

Občinske volitve v Franciji

Včeraj so bile v Franciji občinske volitve, pri katerih je prvič nastopila združena komunistično-socialistična fronta

Pariz, 5. maja. AA. Danes so bile v 30.814 francoskih občinah občinske volitve. Za 450.000 odborniških mest se je potegovalo 1,800.000 kandidatov. Volilnih upravičencev je v 30.814 občinah okrog 11.5 milijona volilcev. Med kandidati je 8 ministrov, 174 senatorjev in 320 poslancev.

Če upoštevamo, da so v Franciji občinski odborniki obenem tudi volilci senatorjev in da bodo v oktobru volitve tretjine senata, ki ji tedaj potečejo mandati, vidimo, da današnje občinske volitve niso samo krajevnega pomena, marveč jim gre tudi velika politična važnost. Politično pobarvani listi to tudi odkrito poudarjajo. Desničarji in zmerni listi so pozivali volilce, naj ne ostanejo doma, marveč naj s svojimi glasovi preprečijo zmago združene komunistično - socialistične fronte. Listi opozarjajo, da sta se ti dve levičarski stranki prvič združili za sedanje občinske volitve in da se je treba zaradi tega upreti močni marksistični ofenzivi.

Glavno obeležje današnjih volitev je: 1. Obilica kandidatov, ponekod je 7 do 8 kandidatnih list. 2. Živahna feministična agitacija za kandidate pristaše ženske volilne pravice. Ponekod so ženska društva postavila tudi svoje ženske kandidate, čeprav po zakonu ne morejo biti izvoljene. 3. Med strankami vladajo nove razmere. L. 1929, pri zadnjih občinskih volitvah, je bila borba med zmernimi strankami, ki so podpirale Tardieujevo vlado, in blokom levice brez komunistov. Sedaj nastopajo zmerne stranke z radikalnimi socialisti proti desnici, kakor proti skrajni levici združenih socialistov in komunistov.

Ožje volitve bodo po potrebi prihodnjo nedeljo.

Potres v Turčiji

Ankara, 5. maja. V potresne kraje je vlada poslala močne reševalne oddelke in nujne podpore. Kakor znano, je potres uničil 28 vasi. Izmed teh je ena v doslovnem zmislu besede izginila s površine zemlje. Prebivalstvo na ozemlju 50 km² se je zateklo pod zasilne šotore. Število človeških žrtev še ni znano. Materijalna škoda je ogromna. Vlada je poslala kot prvo pomoč 2 in pol milijona funtov.

Pomorsko-trgovska akademija in zakon o univerzah

Omogočimo absolventom pomorsko-trgovskih akademij studij na naših vseučiliščih

Vprašanje vpisa absolventov pomorsko-trgovskih akademij kot rednih slušateljev na naša vseučilišča datira že iz leta 1918. Od takrat pa do danes se je o tem pogosto razpravljalo v časopisju, posebno v »Jugoslovenskem pomorcu«, na raznih anketah, odpošiljale so se ministrstvom in rektoratom razne spomenice. Tudi danes se absolventom pom. trg. akademij onemogoča vpis kot rednim slušateljem na naša vseučilišča, čeprav imajo te akademije z zaključnim izpitom stopnjo popolne srednje šole z višjim tečajnim izpitom in katerih učni načrt popolnoma odgovarja učnemu načrtu srednje šole. Še več, v pomorskih trg. akademijah se učenci usposobijo še strokovno in praktično v pomorskih predmetih. Na teh akademijah se predava mnogo več tvarine iz matematike, fizike, zemljepisja in zgodovine (še pomorska geografija in zgodovina!) in v teh predmetih imajo absolventi akademij vsekakor prednost pred srednješolci. Pomorsko trgovsko in menično pravo se na srednjih šolah sploh ne predava. Srednješolci, ki se prava ne uče, so lahko redni slušatelji pravne fakultete, dočim je absolventom pom. trg. akademij, ki so študirali tri panoge prava, to onemogočeno. Italijanščino, ki se predava kot obvezen predmet samo na srednjih šolah v Hrvatskem Primorju in Dalmaciji kot v pomorsko trg. akademijah, lahko abiturienti srednjih šol poslušajo na univerzah, absolventom pom. trg. akademij pa to ni dovoljeno. Srednješolci, ki se angleškega jezika ne uče, ga lahko poslušajo na univerzi, absolventi pom. trg. akademij, ki so se ga učili vsa štiri leta po 4 ure tedensko, tega ne smejo. Pomorske predmete, nautiko z astronomijo, meteorologijo z oceanografijo in ladjedelništvo, ki se v pomorsko trgovskih akademijah predavajo v II., III. in IV. razredu po 4 do 6 ur tedensko, je absolventom teh šol na univerzi onemogočeno poslušati, pač pa je to dovoljeno srednješolcem, ki se teh predmetov v srednji šoli niso učili. O, logika in pravičnost!

Napačno je naziranje, da so pomorske trgovske akademije strokovne šole, saj iz teh šol ne prihajajo niti poročniki, niti pomorski kapetani, temveč so to prave srednje šole po svojem učnem načrtu in programu zelo blizu realnim gimnazijam, ki bodočim poročnikom in pomorskim kapetanom nudijo splošno izobrazbo za njih bodoči poklic. Resnica je, da se v pomorsko trgovskih akademijah posveča več pozornosti predmetom, ki jih bo potreboval bodoči pomorski kapetan v svojem poklicu, a na potovanjih s šolsko ladjo se učencem nudi prilika, da vidijo tuj svet, da razširijo svoje obzorje in da v prirodi ocenijo svojo moč in napravijo sklep, ali se bodo po končanih naukih posvetili pomorskemu poklicu ali ne. Pravo, strogo strokovno pripravo za poklic pomorščaka dobi absolvent te akademije šele po narejenem poročniškem, odnosno kapetanskem izpitu. Ti izpiti so državni izpiti, ki z akademijo nimajo ničesar skupnega; vodi jih direkcija pomorskega prometa v Splitu.

Neopravičeno je, da se absolventom naših pomorsko trgovskih akademij, ki imajo v svojih predmetih veliko prednost pred srednješolci in katerih podlaga je dovolj trdna tudi za naše univerze, onemogoča študij kot rednim slušateljem na poedinih fakultetah. Naše univerze ne smejo podcenjevati naših pomorsko trgovskih akademij, katerih absolventi se sprejemajo kot redni slušatelji na vseh tujih vseučiliščih. Dolžnost nas vseh je, da se znebimo srednjeveške mentalitete, nelogičnosti in zapostavljanja našega pomorskega naraščaja v vsakem pogledu.

Kje je vzrok, da se opravičenim zahtevam absolventom teh akademij še danes ni zadovoljilo. Odgovor je silno lahek: Pomanjkanje pomorske zavesti!

Ne zavedamo se dovolj, da živimo ob vedno bijoči žili življenja, ob morju, in da so z njim zagotovljene Jugoslaviji moč, samostojnost in enotnost! Tudi ne upoštevamo dejstva, da politično moč vsake države med vsemi panogami narodnega gospodarstva dviga v prvem redu pomorstvo in da v svetu vidljivo in neizpodbitno najočitneje gospodarsko moč svoje države predstavljajo trgovske ladje, ki so v tujini najboljše merilo volje, moči in podjetnosti naroda.

Dan za dnem čujemo na raznih predavanjih, razstavah, mitingih in drugod prave hvalospeve našim pomorščakom za njih delo na kulturnem in ekonomskem napredku našega Primorja, na drugi strani pa z nerazumljivimi uredbami onemogočamo višjo izobrazbo našemu pomorskemu naraščaju.

Trgovinska mornarica je bila prva, ki je občutila svetovno gospodarsko krizo. Prirodno, da tudi naši trgovinski mornarici ni prizanesla. Tako danes mnogi absolventi teh akademij čakajo tri leta in še več na službo na ladjah, pa zaradi splošnega gospodarskega zastoja in hiperprodukcije inteligence ne morejo dobiti službe tudi ne na kopnem.

Pomorski poklic je težaven. Zato je popolnoma opravičeno, da se absolventom pomor.-trg. akademij, ki imajo sposobnosti, sredstva in voljo, izpopolniti se v neki s pomorstvom sorodni ali vzporedni stroki, dovoli študij pomorskega prava, matematike, navtike z astronomijo, fizike, meteorologije s oceanografijo, ladjedelništva, zgodovine in zemljepisja.

Absolventi pomorsko trgoskih akademij s fakultetno izobrazbo bi koristili naši državni upravi posebno v onih resorih, ki so v zvezi z našo pomorsko politiko, in bi kot strokovnjaki s svojo praktično izobrazbo mnogo prispevali, di tudi ta tako važna panoga narodnega gospodarstva — pomorstvo — dobi v naši državi mesto, ki ji pripada.

Potreba šole tudi zahteva rešitev tega vprašanja. Bodoči nastavniki pomorskih predmetov v pomorsko trgovskih akademijah bi se bolj pripravili za svoj poklic, če bi jim bilo dovoljeno, da se po dovršeni pomorsko trgovski akademiji takoj vpišejo za redne slušatelje vseučilišča in tako po rednem potu nadaljujejo svoj študij.

Zahteve absolventov pomorsko trgovskih akademij so opravičene, zato je dolžnost onih, ki jim je pri srcu bodočnost našega pomorskega naraščaja, pomorstva in države, da podprejo naše mlade Pomorce pri njih stremljenju.

Če hočemo sebi in poznim rodovom ohraniti naše mlado pomorstvo in sloves odličnega pomorskega naroda, pripustimo ukaželjni pomorski naraščaj k visokošolskemu študiju, ker je to v interesu naše pomorske politike in države.

Veličan Fink na zadnji poti

Ljubljana, 5. maja.

Danes popoldne je nastopil zadnjo pot upokojeni dolgoletni mestni blagajnik in zvesti član Ljubljanskega Sokola g. Veličan Fink. Ob 16. je pred hišo žalosti na Poljanski cesti 15 šentpetrski župnik g. Petrič ob asistenci blagoslovil krsto, nato se je pa začel pomikati žalni sprevod na čelu katerega so nosili križ in mnogo krasnih vencev. Sledila je deputacija Ljubljanskega Sokola s praporom pod vodstvom staroste br. Kajzelja. Za krsto so stopali užaloščeni sorodniki, nato pa župan g. dr. Ravnihar v spremstvu višjega državnega tožilca g. dr. Grassellija, celotno magistratno uradništvo pod vodstvom ravnatelja g. Jančigaja, predsednik JCL g. Rasto Pustoslemšek, magistratni nadsvetnik v pokoju g. Govekar, g. dr. Majaron in številni drugi. Pogreb je krenil na pokopališče k Sv. Križu, kjer so blagega moža položili k večnemu počitku.

Kolesar pod vozom

Ljubljana, 5. maja.

Popoldne se je peljala iz Ljubljane družba štirih gospodov na zapravljivčku proti Pijavi gorici. Na nepojasnjen način je prišel pod voz v Pijavi gorici kolesar Valentin Kopač in obležal na cesti z razbito glavo. Iz Pijave gorice so pozvali reševalno postajo v Ljubljani na pomoč, vendar reševalci niso mogli odriniti tja. Kmalu nato je poškodovanca prepeljal neki zasebni avtomobil v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga Kopač kmalu osvestil. Kopačevo stanje je resno.

Propagandno-gospodarska ekskurzija v Levanto

Beograd, 5. maja. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine in jugoslovensko-palestinski gospodarski odbor bosta priredila prvi propagandni gospodarski izlet v levantske dežele z luksuzno ladjo »Princesa Olga« Jugoslovenskega Lloyda v Zagrebu. Program potovanja: Odhod iz Splita v soboto 1. junija ob 10., odhod iz Dubrovnika v soboto 1. junija ob 21.30, odhod iz Pireja v ponedeljek 3. junija ob 16. Prihod v Aleksandrijo 5. junija ob 7., odhod iz Aleksandrije v sredo 5. junija ob 14., prihod v Haifo v četrtek 6. junija ob 12. Bivanje v Palestini od četrtka 6. junija do srede 12. junija. V sredo 12. junija odhod z vlakom iz Palestine v Egipt. Prihod v Kairo v četrtek 13. junija. Bivanje v Egiptu od četrtka 13. junija do sobote 22. junija. Odhod iz Aleksandrije v soboto 22. junija ob 19., prihod v Pirej v ponedeljek 24. junija ob 11. Odhod iz Pireja 24. junija ob 18., prihod v Dubrovnik v sredo 26. junija ob 5. Odhod iz Dubrovnika 26. junija ob 9. in prihod v Split 26. junija ob 18.30.

Za to potovanje Jugoslovenskega Lloyda v Zagrebu je dovoljena udeležencem, trgovcem izvoznikom, ki se bodo prijavili preko zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, zelo nizka cena za vožnjo tja in nazaj in za oskrbo na ladji »Princesa Olga«.

Kakor se iz gornjega programa vidi, se izletniki lahko vkrcajo na ladjo v Splitu, Dubrovniku ali Pireju ter se peljejo z ladjo preko Aleksandrije v Haifo ter se tam izkrcajo.

Za bivanja v Palestini priredita Zavod za pospeševanje zunanje trgovine in jugoslovensko-palestinski gospodarski odbor 7., 8. in 9. junija poslovna predavanja za naše in palestinske gospodarstvenike, 10. in 11. junija pa bo razgled in obisk posameznih znamenitosti v Palestini (Haifa, Jafa, Telaviv, Jeruzalem, Mrtvo morje itd.), v sredo 12. junija odhod iz Jeruzalema z vlakom v Kairo čez Sueški prekop. V četrtek 13. junija in 14. in 15. junija bodo imeli naši gospodarstveniki konference z egiptskimi tovariši. Prihodnje dni 16., 17. in 18. junija si bodo izletniki ogledali egiptske znamenitosti (piramide, muzeje, grob Tutankamna, Nil itd.), 19. junija pa bo odhod z vlakom v Aleksandrijo in konferenca s tamkajšnjimi gospodarstveniki vse do odhoda ladje, to je 22. junija.

Namen tega izleta je, da se da priložnost izvoznikom našega blaga, zlasti izvoznikom živeža in takšnega blaga, ki se hitro pokvari, da se osebno seznanijo z vsemi tehniškimi napravami za prevoz takšnega blaga z ladjo »Princesa Olga« in z vsemi tehniškimi napravami pristanišč v Haifi in Aleksandriji za spravljanje takega blaga.

Konference v Palestini in Egiptu, ki jih bo organiziral zavod za pospeševanje zunanje trgovine skupaj z jugoslovensko-palestinskim gospodarskim odborom, imajo namen spraviti naše izvoznike v neposredne stike s palestinskimi in egiptskimi uvozniki, tako da se bodo na mestu lahko s temi uvozniki pogovorili glede praktične strani prodaje našega blaga in za sklenitev novih kupčijskih zvez.

Ti razgovori bodo v toliko olajšani, ker bodo mnogi izvozniki lahko vzeli s seboj manjše poizkusne partije blaga, ki ga bo za neznatno odškodnino prepeljala ladja »Princesa Olga«. Na teh konferencah bo posebna pozornost posvečena plasiranju teh-le naših proizvodov:

1. mesa, suhega in svežega, svežega in suhega sadja in povrtnine; 2. žita, moke in izdelkov iz moke; 3. sir in maslo; 4. lobak v listih; 5. cikorija, hmelj, gobe, zdravilna zelišča, kvas, gorčica; 6. kis, pivo, vino, konjak in likerji; 7. sladkor; 8. ribe in konzerve in 9. vse drugo, kar bi še utegnilo priti v poštev.

Naši izvozniki, ki bi se želeli udeležiti tega propagandnega gospodarskega izleta v jutrove dežele, se opozarjajo, naj se nujno in neposredno prijavijo zavodu za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Ratnički dom, telefon št. 18.327 ali 12.310, kjer dobe vsa potrebna podrobna pojasnila. Prijave se sprejemajo najdalje do vštetega 10. maja.

Inozemski delavci zapuščajo Francijo

Pariz, 4. maja. AA. »Echo de Paris« priobčuje razgovor z ministrom za delo qacquierjem o ukrepih vlade proti brezposelnosti. Vlada je morala zaradi tega omejiti uporabo tuje delovne sile v Franciji. Od novembra lanskega leta je s tem v zvezi odšlo iz Francije nad 80.000 tujih delavcev. V istem času je število brezposelnih delavcev v Franciji padlo za 50.000

Izgredi v Parizu

Pariz, 5. maja. AA. Običajno nedeljsko svečanost na grobu Neznanega junaka je hotelo okoli tisoč mladeničev zlorabiti za strankarsko politično demonstracijo. Policija je demonstrante razgnala. Šest oseb je aretirala

Mlad umetniški par iz Zagreba pleše v Ljubljani

7. t. m. bo v operi baletni večer dveh mladih zagrebških umetnikov, Mie Čorakove in Antona Vujanića, ki sta si znala kljub svoji mladosti priboriti velike in lepe umetniške uspehe. Mia Čorakova, ki je pričela študirati z 12 leti ples v Zagrebu pri baletni mojstrici Josefini Weissovi je nadaljevala študij pri Margareti Fromanovi in bila obenem volonterka pri zagrebški operi, kjer je nastopala kot soloplesalka v najrazličnejših operah in baletih. Nastopala je tudi na samostojnih plesnih večerih. Nato se je izpopolnjevala na Dunaju pri znameniti plesalki Gertrudi Krausovi (skupaj s Katjo Delakovo), ter pri baletnih mojstrih Godlewskem in Duboisu. Od vseh teh učiteljev ji je dala največ Gertruda Krausova, ki jo je naučila plesalsko misliti in ustvarjati. Plod tega je hrvatski narodni ples na glasbo Šafranek-Kavića, prva samostojna kreacija Mie Čorakove.

Vrnivši se v domovino je žela v Zagrebu naravnost triumfalne uspehe. Izbrala si je za partnerja Antona Vujanića. Pozneje je odšla z njim spet na Dunaj, kjer sta skupno študirala pri Gertrudi Krausovi, Lily Wieldenovi in Duboisu. Vse kritike hvalijo enodušno njen izredni plesni dar, njeno invencijo in tehnično dovršenost. Nad vsem vlada okus, otmenost. Njena umetnost je čista, brez najmanjše primesi erotike. Takisto je Anton Vujanić talentiran, mlad plesalec. Njegovo lepo, izvrstno trenirano telo je zmožno mnogega izražanja. V skupnem delu sta dosegla oba plesalca tolik kontakt, da so njuni nastopi edinstveni in zaokroženi. Oba plesalca sta bila v Parizu učenca pri Egorovi, Preobraženski in Kšesinski, treh balerinah svetovnega slovesa, ter sta trenirala skupno s svetovnimi plesalkami in plesalci: Felijo Dubrovsko, Lucieno Lamballovo, Solango Schwarzovo, Lucetto Dursouwalovo, Čerkazovim, Vujačevim in Eglewskim. S trupo Bronislave Nižinske sta sprejela angažma v Monte Carlu, kjer je plesala Mia Čorakova soloplese, katere je časih plesala Nižinska sama. Žela je z njimi največje uspehe. M. Sl—a.

Sorško polje se izreka za regulacijo Sore

Sora, maja.

Nepregledna škoda, ki jo napravlja Sora leto za letom, ob vsakem količkaj večjem deževju, je prisilila prebivalce Sorškega polja, da so začeli resno razmišljati o poživitvi Vodne zadruge, ki si je že pred vojno vneto prizadevala, da spravi vprašanje regulacije na dnevni red. Vodna zadruga si je takrat nabavila že dokaj gradiva in tehničnih pripomočkov. Svetovna vihra je delo ustavila in tako je minilo polnih 20 let, ko je živel samo spomin na to prekoristno ustanovo.

Te dni pa je bil postavljen Vodni zadrugi nov temelj, na pobudo kmetovalcev Sorškega polja. Sestanek interesentov je bil izvrstno obiskan. Poudarjalo se je, da ne gre za ureditev samo enega dela Sorine struge, marveč za ves njen tok od Škofje Loke do Medvod. Sedanja regulacijska dela, ki potekajo v najlepšem redu, naj bodo sestavni del celotnega programa. Naglašala se je opasnost, ki grozi vasi Dol, ki je pozidana nedaleč od struge in bi utegnila vas pri posipanju brežin zgrmeti v Soro. Na sestanku je bil izvoljen akcijski odbor, ki mu predseduje Gašper Pečnik iz Gosteč. Želimo resnemu prizadevanju popoln uspeh.

»Mi Slovenci vinca ne prodamo..«

Ljubljana, 5. maja.

V prvih treh mesecih je letos potočila Ljubljana 769.125.60 l vina. To je precej več, kakor lani ob tem času. Na posamezne mesece odpade konzum vina: januar 239.986 l, februarja se je konzum povišal na 259.692.60 l, pač zato, ker je bil takrat v prvi polovici predpust, katerega bilanca v ostalem ni bila mnogo razveseljiva, a marca je izteklo 269.447 l vina. Če povprečno računamo za liter vina 12 Din, je v Ljubljani šlo za »zlato« vinsko kapljico že v samih prvih treh mesecih 8,229.507 Din. Potrošnja piva pa nazaduje od leta do leta: Ljubljančani so januarja popili 20.412.50 l, februarja 17.881 in marca 17.085 l, skupno v 3 mesecih 55.368.50 litrov, v vrednosti 498.316 Din.

Velik gospod, velik slepar

Beograd, 4. maja

Beograjska policija je v sredo izdala tiralico za 29letnim Borislavom Todorovićem, ključavničarjem iz Gornjega Milanovca, ki je ponaredil vložne knjižice Poštne hranilnice in dvignil precej denarja. Sresko načelstvo v Črikvenici je bilo obveščeno, da se nevarni slepar skriva najbrž na njegovem področju. Sum je padel naposled na razkošnega tujca, ki je pod imenom inženjerja Dragutina Kojića že tri dni stanoval v crikveniškem hotelu »Terapiji«. Ko so ga policijsk. organi hoteli legitimirati, je bil mož silno dostojen in da bi policiste preplašil, je od natakarja zahteval, naj ga telefonično zveže z nekimi najvplivnejšimi osebnostmi v državi. Policijski organi so morali poklicati na pomoč sreskega pristava, da so pregledali prtljago sumljivega tujca. Kaj kmalu so našli njegove prave papirje in tudi nekatere pripomočke njegovih sleparij. Pod varno stražo so Todorovića odpremili v Beograd.

Prvo leto sterilizacije v Nemčiji

Na kongresu nemških kirurgov v Berlinu 24 aprila t. l. je bilo prvič podano uradno poročilo o izkustvih sterilizacije moških in žensk za prvo leto, odkar je v veljavi ta strogi zakon evgenike. Javljene so bile tudi številke o doslej izvršenih operacijah, pri čemer je referent poudarjal, da je število 200.000 operirancev, ki jih je priobčil nemški tisk, močno pretirano. Sterilizacij je bilo doslej izvršenih vsega okoli 45.000. Iz poročila glavnega referenta izhaja tudi, da ni zdravnik oni, ki določa upravičenost sterilizacije, marveč je v tem pogledu merodajno edino sodišče, ki je izreklo sodbo. V mnogo primerih zdravnik niti ne izve, zakaj je bila prisojena ta dalekosežna operacija. Vendar zdravnik povsem odgovarja za operacijo in za nje posledice. Zato pa mora pacienta najnatančneje preiskati in javiti sodišču, ako smatra kirurški poseg za opasen ali nepotreben. V naslednjem primeru mora od sodišča zahtevati nov odlok.

Pri doslej izvršenih operacijah je šlo v 98% primerih za dedno obremenjene osebe, alkoholike, božjastnike in kretene. Ženske so bile sterilizirane do 45 let, moški pa do 55 let starosti, v posameznih primerih celo po 60. ali 70. letu. O sterilizaciji z rentgenom na kongresu ni bila dopuščena razprava, poročevalec pa je zagotavljal, da so se vsi sterilizacijski nalogi izvrševali edino kirurškim potom. Operacija sama ni brez nevarnosti, vendar so nekateri smrtni primeri pripisati raznim boleznim in komplikacijam, ki se nikdar ne dado popolnoma izločiti.

Škodljive posledice v telesnem ali duševnem pogledu, ki so se jih bali nekateri zlasti pri mladih operirancih, niso nastopile v nobenem primeru. Zakona se je javnost brž privadila, zlasti pa ga pozdravljajo nemški zdravniki in evgeniki-strokovnjaki, ki se popolnoma strinjajo z duhom njegovih določb in z načinom izvajanja. Evgeniki so prepričani, da se bo na ta način iz narodnega telesa izločilo vse, kar je slabega in izrojenega.

Vsekakor je omembe vredno, s kakšnim navdušenjem so se nemški zdravniki postavili v službo narodnega socializma in se popolnoma pridružujejo nazoru, da je sterilizacija edina pot, da se narod reši pogubnega vpliva pokvarjencev in manjvrednih poedincev.

Zgorela ladja

V glasgowskem pristanišču je te dni tik pred splovitvijo zgorela ladja na dva vijaka »Marwarri«, ki bi jo bili morali spustiti v morje 1. maja. Ogenj je izbruhnil iz neznanega vzroka v nekem skladiščnem prostoru in je tako razžaril železne plošče, da ni nihče upal stopiti nanje. Ladja je dva dneva gorela, šele po tej dobi se je gasilcem posrečilo lokalizirati požar, ki je povzročil katastrofalno škodo.

Vremenski pregled

Evropa: Visok pritisk vzdržuje pretežno vedro vreme nad evropskim kontinentom razen v Franciji in na Sredozemskem morju, kjer vlada slaba depresija z oblačnim in deževnim vremenom. Temperatura se je dvignila po vsej Evropi; mraz je bil ponoči na Poljskem in na Balkanskem polotoku. **Jugoslavija:** Vedro v vsej državi, nekoliko oblačno v Primorju. Temperatura se je dvignila v vsej državi. Zmeren nočni mraz v drinski, zetski in moravski banovini. Minimum Kraljevo —2, maksimum Zagreb +19. **Novosadska vremenska napoved za danes:** Vedro v vsej kraljevini, nekoliko oblačno bo na zapadu in severozapadu. Temperatura se bo dvignila.

Objave

Koncert o početku in razvoju opere bo v dvorani kina Dvora v Kolodvorski ulici pod okriljem »Sloge« v ponedeljek 6. t. m. ob 20. Koncertna in operna pevka ga. Pavla Lovšetova bo izvajala spored, ki obsega arije iz vseh važnih razvojnih dob opere do 20. stoletja. Razvoj opere bo tolmačilo poljudno predavanje. Sloves umetnice je jamstvo za prvovrstni umetniški užitek. Vsi ljubitelji opere in koncerta iskreno vabljeni. Vstopnice prodaja Matična knjigarna.

ILUSTROVAN TEDENSKI OBZORNIK

ŽIVLJENJE IN SVET

VAM NUDI TEDENSKO POUKA IN ZABAVE V BESEDI IN SLIKI

»ŽIVLJENJE IN SVET« se naroča pri upravi, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, in stane na leto (dve knjigi) 80 Din, za pol leta (ena knjiga) 40 Din za četrt leta 20 Din. Posamezni zvezki se dobijo po 2 Din.

Breze v pomladi

Prijateljem prirode se odpira zdaj svet, poln skrivnostnega snovanja.

Paznemu očesu ne uide tajinstveno zaporedje, s katerim si osvaja pomlad nižine in kasneje gore. Zakon narave je razvrstil vse brstenje in plojenje tako, da vsaka rastlina v odmerjenem času lahko zadosti svojemu nagonu. Še preden je ozelenel gozd in grmičevje, so zacvetele prve pomladne znanilke, ker bi jim kasnejše listje dreves lahko odvzelo prepotrebno sončno svetlobo in toploto. Prašne mačice in drobni plodni nastavki nekaterih dreves so tudi spravili svoje plojenje prej ko so se krošnje odele z listjem. Na izprehodu v Tivoli in dalje čez Rožnik se ti prav kakor odprta knjiga razodeva mikavno zaporedje, s katerim odeva pomlad bilke in drevje. Med drevoredi, smrekovimi gaji in drugimi nasadi pa se prav zdaj najlepše odražajo breze.

Kjer raste breza tam je svetlo naokrog. Vse na sijaj je prijetno, duhteče, presrčno živahno, pa obenem plašno in boječe, da jo lahko primerjaš mladi, neizkušeni damici. Seveda je njeno deblo le tja do dozorelosti blesteče belo, da nas spominja na sveže zapali sneg. Ali čeprav se v poznih letih njeno deblo visoko gori poraste s hrapavo, sivorjavo skorjo, se zgoraj vendarle blešče veje krošnje v nežni, alabastrovi belini; dokler drevo ne usahne. Zato breza nikoli ne izgubi svojstva, da jo videvamo že od daleč kot belo drevo, ki se prijetno odraža od okolice.

Kot rastlina je breza prav skromna in uspeva na vsakem terenu. Najdemo jo med morsko obalo Evrope do najskrajnejše drevesne meje na severu ali v visokih gorovjih. Pomeša se med bukve, hraste in iglavce, raste nenavadno hitro, čim preraste okolico, ima solnca za svojo potrebo dovolj. Visoka drevesa, če jo prerastejo, jo počasi ugonobe.

Prijetneje ji je v družbi s topoli, jelšami, vrbami ter drugimi svetlobo lahko prepučajočimi drevesi, najlepše pa uspeva, če sama zavzema prostor, uživajoč z vseh strani svetlobo. Pri nas tvori redkeje enoten gozd, na severu Evrope pa se razraste v prostrane gozdove. Na milje daleč je zraščena z revnim, peščenim svetom severnovzhodne Nemčije, Poljske, Rusije in Sibirije, tvoreč temnemu ozadju iglavcev ljubko bel kontrast. Kakor pri nas lipe in kostanji tvorijo na evropskem severu breze dolge in svetle drevorede po vaseh in mestih. Na obalah Baltika, kjer veter raznaša pesek-sipin, je breza zvesta spremljevalka pokopališč. In kakor je breza zadovoljna s skromno prstjo, kjer ne uspeva že nobeno listno drevo, prav tako jo najdemo na pustem Krasu, pa celo daleč na našem jugu in na goličavah Apeninov. V naših vrtovih in nasadih je to plemenito, privlačno drevo vredno svoje pozornosti.

Pozimi tvori breza ostra nasprotja ostalemu drevju. Hrast, bukev, lipa itd. se pozimi slečejo do golega, okleščeni vrhovi štrle k nebu. Brezina krošnja pa stremi kakor vodni slap k nebu ter se na višku spet razlije k zemlji. Spominja s tem na vrbe žalujke, s svojo bakreno poānto pa na dalje brsteče življenje. Vsaka sapica se poigrava s tankimi vejicami.

V pomladi objema njen vrh skrivnostno, bledorumeno nastrojenje. V tem stanju je breza najlepša, vse na njej je nezadržano pričakovanje. Še preden se vrnejo lastovke in zacveto podlesne vetrnice, nastavi tudi ona pomladi svoje cvetove. Moške mačice, ki so že od jeseni trde visele raz vej, se odpro in sipljejo na blizu nastavljeni ženski cvet svetlorumeni prah.

Čeprav breza nagle in bolj zgodaj ko drugo drevje ozeleni, vendar jo okolica kmalu zasenči. Listi namreč kasneje le počasoma rasto. In ker je listje prav redko, daleč vsaksebi, ostane breza še dolgo v pomlad kot simbol redkega, svetlega zelenja. Ali v maju, ko se izpopolni njeno zeleno materinsko naročje, postane breza ono prikupno deviškobelo drevo s katerim tako radi krase naši verniki Izveličarjevo pot na procesijah po mestih in vaseh.

Lepa je pomlad v prirodi, ne hodimo zaprtih oči mimo nje! —ine

Turnc je spet zahteval smrtno žrtev

Včeraj popoldne se je ponesrečil na Turncu 19letni knjigoveški vajenec Mirko Dovič — Prepeljan v ljubljansko bolnišnico je proti večeru umrl zaradi hudih notranjih poškodb

Ljubljana, 5. maja.

Priljubljena plezalna tura Turnc pod Šmarno goro, kjer sta se pred leti smrtno ponesrečila eden naših najboljših plezalcev Lojze De Reggi in neka mlada turistka, je danes spet zahtevala žrtev. Skoro z vrha je strmoglavil v globino 19-letni knjigoveški vajenec Mirko Dovič iz Male vasi pri Ježici.

Dovič je šel popoldne z dvema tovarišema na Šmarno goro. Med potjo pa so se domenili, da naskočijo Turnc. Okrog 15. so plezali na strmo skalo, ko je Doviču na gladki polici nenadno spodrsnilo, da je padel iz višine 10 m, nato se je pa kotalil še po peščenem produ.

Tovariša in drugi, ki so opazili nesrečo, so mu naglo prihiteli na pomoč in ga za silo obvezali. Na pomoč so bili pozvani reševalci, ki so naglo prihiteli z reševalnim avtomobilom v Vikerče. Precej potolčenega Doviča so naložili na nosilnice in ga po napornem prenosu s pobočja Šmarne gore zanesli na avtomobil in prepeljali v bolnišnico. Tam so ugotovili, da si je ponesrečenec zlomil desno nogo v kolku. Precej je tudi potolčen po glavi in hrbtu. Poleg vidnih zunanjih je pa dobil tudi resnejše notranje poškodbe. Ponesrečenec je bil sicer ves čas pri zavesti, vendar je le s težavo govoril. Zdravniki so storili vse, da bi rešili poškodovanca, a je bil ves trud zaman, dasi je sicer spočetka obstojalo upanje, da bo možna rešitev. Kmalu po 18. uri se je začel smrtni boj, ki mu je mladenič podlegel nekaj pred 19. uro.

Ponovna nesreča na Turncu naj bo turistom in izletnikom v opomin, da je potrebna pri plezanju na Turnc vsa previdnost.

Maribor preko nedelje

Proslava jubileja angleškega kralja v Mariboru

Sinoči je bila v dvorani »Veseca« prisrčna proslava srebrnega vladarskega jubileja angleškega kralja Jurija V. Krasne so bile spominske besede, ki jih je izpregovorila v uvodu delavna predsednica tukajšnjega Angleškega krožka profesorica Oxleyeva. Sledila sta nastopa odličnega kvarteta z Mozartovim kvartetom v B-duru in našega odličnega tenorista g. Živka, ki je ob spremljevanju znanega mariborskega harfista Lukeša odpel dve klasični angleški pesmi in Flajšman-Kozinovega »Metuljčka«. Ga. Strdenična-Rombottonova pa je z lepo interpretacijo in ob spremljevanju ge. Špendalove na klavirju odpela tri sodobne angleške pesmi.

Požar v mariborski okolici

V Lobnici je nastal požar v gospodarskem poslopju posestnice Ivanke Jamnikarjeve. Plameni so prešli tudi na stanovanjsko poslopje. Obe poslopji sta pogoreli do tal in znaša škoda preko 30.000 dinarjev. Gasilcem se je posrečilo omejiti požar, da ni prešel na sosednja poslopja.

Tihotapski zgodbi

Pravcato tihotapsko odisejado je doživel neki Franc Has iz Špilja. Znanemu veleposestniku Josipu Baumanu v Št. Ilju je ukradel sodček s 60 litri žganja in ga nato vtihotapil na avstrijsko stran, kjer je izkušal žganje vnovčiti. Za vse pa so izvedeli avstrijski orožniki, ki so sodček zaplenili, medtem ko se je Hasu posrečilo pobegniti na našo stran; Has pa tudi tukaj ni imel sreče. Prijeli so ga ter izročili sodišču. Slična usoda je doletela 53letnega Antona Zupanca, ko je pri Zgornji Kungoti nameraval vtihotapiti k nam večjo količino avstrijskega tobaka, cigaretnega papirja in užigalnih kamenčkov. Vso zalogo so mu zaplenili, razen tega pa bo še plačal težke denarce.

Nevarnega vlomilca

so izsledili tezenski orožniki v osebi 25letnega Jurija Reharja. Pri hišni preiskavi na njegovem domu so našli obilo predmetov, ki izvirajo najbrže od raznih tatvin. Tudi so našli pri njem nekaj hranilnih knjižic na tuje ime, ki vsebujejo vloge v znesku 22.000 dinarjev. Reher je bil že večkrat kaznovan in je šele pred nedavnim prišel iz zapora.

Nesreča zaradi eksplozije možnarja

Ob priliki žegnanja pri Sv. Ani pri Pamečah je eksplozija možnarja zdrobila levico 18letnemu posestnikovemu sinu Ivanu Hoznerju. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Smrtna nesreča pri podiranju poslopja

V Dovžah pa se je pri podiranju gospodarskega poslopja porušilo leseno ogrodje in pokopalo pod seboj tesarskega vajenca Franca Borovnika, ki so ga izpod ruševin izvlekli mrtvega.

Celjska „Soča“ je zborovala

Celje, 5. maja.

Pred dnevi je bil v mali dvorani Celjskega doma občni zbor društva »Soča« v Celju. Udeležili so se ga poleg 180 članov in članic tudi vladni svetnik g. Emilijan Lilek, dalje delegat »Soče« matice iz Ljubljane g. Urbančič, delegat društva »Nanos« iz Maribora g. Žiberna in delegat Kluba koroških Slovencev iz Celja g. Vodušek. Vsi so z lepimi in izpodbudnimi besedami pozdravili občni zbor.

Predsednik se je ob otvoritvi spomnil tragične smrti blagopokojnega kralja in 7 umrlih članov (Alojza Baldasina, Ivana Rebeka, Zmagoslava Bevca, Cvetka Kovača, Miroslava Krajnca, Josipa Segulina in Ignaca Gregorčiča). Nato je razvil program emigracije, očrtal uspešno delo društva in predlagal, da se pošljejo pozdravne brzojavke predsedniku vlade in zunanjemu ministru g. Jevtiću, ministru g. dr. Marušiču, banu g. dr. Pucu in zveznemu predsedniku g. dr. Čoku.

Tajnik je poročal o delovanju društva, ki je bilo vseskozi vzorno. Društvo ima danes okoli 380 članov. Blagajnik je bil prav dober gospodar in je vodil blagajno v vzornem redu. V knjižnici, ki je poslovala enkrat tedensko, je danes 400 knjig, po katerih pridno posega mladina. Propagandni odsek je svojo aktivnost razvil posebno ob kraljevi smrti in ob priliki razgovorov diplomatov v Rimu. Bil je v stalnih stikih z organizatorno-propagandnim odsekom zveze v Ljubljani in zveznim vodstvom. Društveni gospodar je poročal, da sta se arhiv in inventar društva znatno povečala. Dramski in prireditveni odsek je priredil več komemoracij, pripravljal je tudi Gregorčičevo akademijo in veliko primorsko akademijo, kar je pa preprečila tragična smrt blagopokojnega vladarja.

Mladinski odsek je imel 34 sestankov, 4 literarne večere, 6 debatnih in več komemorativnih večerov. Mladina je vneto sodelovala v vseh odsekih in jo zato lahko imenujemo dušo »Soče«. Mladinski odsek si je uredil prav lepo čitalnico ter upravlja knjižnico in lokal. Mladina je na občnem zboru zahtevala uvedbo stalnih mesečnih sestankov vsega članstva, ki bi tako stalno bilo informirano o delu zveze in emigracije sploh.

Novoustanovljeni ženski odsek se že uveljavlja. Pri lanski božičnici je pokazal svoje zmožnosti in dokazal svojo nujno potrebo. Organiziral je 9. aprila letos prodajo spominskih znakov v korist brezposelnim emigrantom in domačinom in zelo lepo uspel družabni večer.

Socialni odsek se je boril s finančnimi težkočami, kljub temu pa je svojo nalogo rešil dobro. Podprl je mnogo siromakov, a kljub temu je še dosti nepreskrbljenih sirot. Za rešitev tega vprašanja se bo morala zanimati tudi država. Socialni referent je poročal tudi o lepo uspeli božičnici, na kateri je bilo obdarovanih okoli 100 ubožcev, domačinov in emigrantov.

Nato je načelnik mladinskega odseka podal aktualen referat o krivicah starejše generacije do mladine. Poudarjal je potrebo preosnove nacionalnih organizacij, pokazal na delo državi in narodu sovražnih organizacij in napadel one voditelje mladine, ki mladino izrabljajo v svoje umazane svrhe in imajo za mladino le besede brez dejanj. Starejša generacija se naj za mladino pobriga, naj jo primerno spoštuje in vzgaja.

Nadzorni odbor je predlagal upravnemu odboru in načelnikom odsekov absolutorij s pohvalo, kar je občni zbor soglasno sprejel.

Predsednik je nato naslovil nekaj toplih besed na prisotnega zgodovinarja g. Emilijana Lileka, ki si je pridobil izredne zasluge za emigrantski pokret in ki je v dveh svojih odličnih brošurah pokazal kulturnemu svetu [illegible]

Po navdušenih govorih delegata »Soče« matice in članov celjske »Soče« je bil g. Lilek izvoljen soglasno za častnega člana. G. Lilek se je za izvolitev ginjen zahvalil in obljubil, da bo delal za brate in sestre onkraj mej, dokler mu bo mogoče.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor, v katerem je zadostno zastopana tudi mladina. Sprejetih je bilo tudi nekaj resolucij. Celjska »Soča« je danes močna in trdna organizacija in stoji po aktivnosti in ugledu med prvimi v Celju.

PRIDE! PRIDE!
Maurice Chevalier
v sijajni opereti
šola ljubezni

Avto je zadel v motociklista

Litija, 5. maja.

Davi se je zglasil pri lesnem trgovcu g. Lavrinu na Grbinu železniški uslužbenec g. Medved Pavel z Brega pri Litiji; ker je imel popoldne nujne opravke na Dolenjskem, voliti pa je moral dopoldne v Ljubljani, je zato naprosil g. Lavrina, da mu je posodil motorno kolo. Ko je opravil g. Medved svojo volilno dolžnost na ljubljanskem volišču, se je okrog poldneva hitro vračal z motornim kolesom proti domu.

Na znanem strmem cestnem zavoju pri Turku v Gradcu, kjer drži cesta preko železniškega tira, potem pa je speljan ovinek tik ob visoki nepregledni leseni ograji, je vozil g. Medved s precejšnjo naglico proti domu. V tistem pa mu je prišel z nasprotne strani avto, v katerem so se peljali agitatorji kandidata g. Zorca iz Litije proti Vačam. Motorist, ki je v poslednjem trenutku opazil avto, se je hotel ogniti prihajajočemu vozilu in je zapeljal na rob ozkega cestišča, v tistem trenutku pa je že zadel Zorčev avto motorno kolo ter ga je sunil s ceste.

Medved je močno poškodovan obležal na tleh nezavesten. Iz nezavesti so ga zbudili šele prebivalci sosednjih predilniških hiš, ki so se zgrnili na usodnem ovinku takoj po nesreči. Po ponesrečenca so prispeli z Brega njegovi domači, ki so ga odpeljali z vozom domov. Zdravnik, ki je nudil Medvedu prvo pomoč, mu je obvezal rane. Najbolj je poškodovan na rokah in na nogah. Pri padcu pa si je tudi raztrgal vso obleko. O nesreči so bili obveščeni tudi tukajšnji orožniki, ki so uvedli preiskavo, koga zadene krivda zaradi usodnega karambola.

Pri nesreči je utrpelo veliko škodo tudi vozilo. Sprednje kolo mu je čisto zdrobljeno.

Film Z. K. D.
V prostorih Elitnega kina Matice
V počastitev materinskega dneva
Danes ob ¼3 uri popoldne
film, namenjen našim mamicam
MATI
Skrivnost materinske ljubezni.
Najnižja vstopnina:
3.50, 4.50, 5.50 in 6.50 dinarja

Pot Rešada Ismailovića

Beograd, pomladi

Rešad Ismailović ni hodil v šolo, da bi videl na zemljevidu kako daleč leži Beograd od Skoplja. Rešad Ismailović, 27 letni fant iz skopske proletarske družine, je vedel samo eno: dela ni. Mati, mali brat in on pa morajo jesti. So ljudje, ki jedo trikrat dnevno. On — Rešad Ismailović — njegova mati in njegov mali brat so zadovoljni z enim obrokom dnevno. Ostal mu je samo en izhod: dela ni — iti ga toraj mora iskat. In odločil se je, da ga poišče v Beogradu. Trikrat ali štirikrat na dan gre vlak iz Skoplja v Beograd. Rešad se ni vprašal, s katerim bo potoval. Za Rešada Ismailovića, ki išče delo, so ceste. Vendar, dobri proletarski bog se je v zadnjem hipu usmilil Rešada in mu dal priložnost, da se pridruži kompaniji rekrutov. Tako se je Rešad brezplačno vozil do Beograda.

V kupeju so bili veseli fantje. Radi so se smejali Rešadovim šalam, ki so mu ostale še iz službe v potujočem cirkusu. Radi so mu dali dinar, dva, da so smeli gledati, kako si Rešad Ismailović — nekdanji derviš — z iglo prebada lica. In Rešad je do Beograda zbral celih deset dinarjev.

Bilo je točno ob desetih, ko je z rekruti in s svojo ubogo »pito« v roki stopil na beograjski pločnik. Sijalo je lepo pomladno solnce.

In Rešad je začel iskati delo...

Prvi dan: Rešad ima deset dinarjev. Oglasna deska. »Za kuhanje« — — — »Učenca za zobotehniko« — — — »Dame sucht! — — — »Hotelu Imperial« — — — »Dečka za postrežbo« — — — ulica? — — Ko se je prijavil, so mu rekli: — Pred pol ure smo ga dobili. — Rešad išče in upa. Nosači. Šoferji. Čistilci čevljev. Kdo ve za kakšno delo? — Dela ni. Kupuje za dinar kruha. Zvečer — Borza dela. Postelja za štiri Din. Kopanje. Zdravniški pregled. O, Rešad Ismailović, še kopal se boš! ... Čist, bel spalni plašč. Dvajset postelj. Tišina. V tej tišini dvajset src bije po istem taktu: Delo! Jutri se bo nekaj moralo najti. Spodaj šumi mesto. V sobi je vzorna tišina. Mogoče... mogoče jutri...

Drugi dan: Rešad Ismailović deli svojo ubogo pito z lačnim tovarišem. Ima pet Din. Ves dan ne more na stranišče. V javnih klozetih je treba plačati dinar. Ta dinar je Rešadu neobhodno potreben za kruh. Bo že zvečer v Borzi dela opravil!

Delo!... Delo!...

Obisk pri Turkih: Ničesar ni za vas. Obisk pri turškem konzulu: Ničesar. Anonse: niče... Redakcije novin: Lahko Vam damo pet do deset številk dnevno. Maksimum zaslužka: 2 Din dnevno. Nemogoče. Delo!... Dela ni.

Gospa s košaro: — Ni treba. —

— Prosim samo dinar... Nimam dela. Da Vam nosim, da ne vzamem zastonj dinarja... Še enu noč v borzi dela. Kopanje. Pregled... O, Rešad Ismailović ni okužen! Ali kaj to pomaga. Njegova moč, njegovo zdravje ni potrebno nikomur. Jutri po orožnikih nazaj v Skoplje. Dela ni.

Tretji dan: Obisk pri orožnikih. — Imate kaj na vesti? Na žalost, Rešad Ismailović ni ničesar zakrivil. Zato ne more brezplačno domov. On samo dela nima.

Terazije. Kalemegdan. Svetle široke ulice centra. Izlogi, kjer je mnogo kruha, mnogo mesa, mnogo čevljev. Avtomobili, v katerih se vozijo bogate gospe z njihovimi psi. Psi z ondulirano dlako. Psi, ki gledajo strogo in dostojanstveno kakor njihove gospe. O Rešad Ismailović, da si se rodil kakor pes! Danes bi sedel v avtomobilu, imel bi ondulirano dlako in svojo »guvernanto«!...

— — — — — — — — — — — —

Osmi dan: Osmi dan je Rešad pri nas. Vdrta lica, velike oči, v katerih ni več upanja. Ceneni Bata-čevlji z zaplatami na kapicah. Ivan in jaz imava skupno štiri Din. Ivan vrhu tega par cigaret.

— Varmi tutum, Rešad? — (kadiš?) Evo dve cigareti! — O, Rešadove oči!... — Tutum — — —

Bolestno je to, stati v tuji hiši in jemati štiri dinarje in dve cigareti, ko je pred človekom še najmanj dvajset let življenja, pa ne vé, kam z njim...

— Rešad mi nismo filantropi. Mi smo tovariši, dajemo ker in kolikor imamo...

Rešad Ismailović, ki nima na vesti nobenega zločina, mora peš domov — v Skoplje. Do Skoplja je okrog 450 km. Kako jadno izgledajo Rešadovi ceneni čevlji Bat'a!

Prirejajo se potovanja širom naše domovine, da ljudje spoznajo njene lepote. Koliko posebnih vlakov hiti vsako leto po progi Beograd—Skoplje, s potniki, željnimi spoznati lepote našega Juga. Rešad Ismailović, ki hodi to pot peš, se ne čudi in ne divi lepotam prirode. Rešad ima dve močni roki, željni dela. Za njega je samo eno dejstvo: Na progi Beograd—Skoplje ni dela. Za potnike v posebnih vlakih so dejstva drugačna: Gole planine, redko lepe klisure. Črede ovac, posejane po pobočjih... Za Rešada Ismailovića je še eno dejstvo: da njegovi ceneni čevlji ne bodo vzdržali 450 km peš hoje.

Potniki posebnih vlakov imajo svoj poseben cilj: Ohrid. Djevdjelija. O, koliko lepot je tam! Cilj Rešada Ismailovića je njegova stara mati in mali brat, ki čakata od njega, Rešada, svoj vsakdanji kruhek.

Mi, filantropi, mi dobro vzgojeni meščanje srečujemo dnevno tisoče Rešadov. Tisoči Rešadov imajo po dve močni roki, željni so dela, a dela ni. Mi, dobro vzgojeni meščanje imamo tramvaje, avtomobile. Preproge po sobah, šminko. Mi imamo svoja gledališča, svoje kina, svoje koncerte. Mi od časa do časa dajemo v novosti objave kakor: »V cilju propagande visokih in plemenitih idej in nalog«... Organizacije prirejajo svojo zabavo s plesom. Dobrovoljni prispevki v korist zidanja letovanja«. Ne pozabite naših psov, prosim!..

Mi, dobro vzgojeni meščani, ki dnevno hodimo mimo tisočev Rešadov, ne da bi to najmanj vplivalo na naše živce in na našo vest, mi... hudiča!... Rešad Ismailović?... Natakar, daj že to naše vino sem! Partija je moja. Ti sleparič, dobro pomešaj karte... Zdaj boš tepen, fant!...

Katarina Špur.

Rojstva in umiranje v dravski banovini

Ljubljana, 4. maja.

Dravska banovina je štela ob koncu leta 1934. 1,189.167 prebivalcev (izračunano na podlagi ljudskega štetja iz l. 1931. in naravnega prirastka prebivalstva). Prebivalstvo se je pomnožilo v primeri z l. 1933. za 12 tisoč 248 oseb. Lani se je rodilo 28.900 otrok (predlanskim 30.021) in umrlo 16.552 oseb (predlanskim 18.654), torej se je znižalo število rojstev kakor tudi število smrti. Dočim je bilo v letu 1933. na vsakih 1000 prebivalcev 25 rojstev in 16 smrtnih primerov, je bilo v letu 1934. le 23.85 rojstev in 14 smrti na vsakih 1000 prebivalcev.

Sorazmerno s številom rojstev pada tudi število smrtnih primerov. Manj ko 20 rojstev na 1000 prebivalcev so imela mesta: Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj in sreza Ljubljana - okolica, Celje - okolica in Radovljica. Mesta Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj so imela komaj toliko rojstev, kolikor smrti in se približujejo v tem pogledu mnogim evropskim velemestom, ki izumirajo. Preko 30 rojstev na 1000 prebivalcev so imeli srezi Maribor levi breg, Ljutomer in Novo mesto. Nezakonskih otrok se je rodilo 3281 (preko 10 %). Zdravnik ali pa babica sta bila navzočna le pri 18.793 rojstvih, preko 10.000 otrok pa je bilo rojenih brez zdravniške ali babiške pomoči. V letu 1934. se je poročilo 7515 parov (predlanskim 7691).

Med umrlimi je doživel povprečno vsakdo 44 let, nekaj manj kakor leta 1933. Naravne smrti je umrlo 6680 oseb (predlanskim 7562). Za tuberkulozo jih je umrlo 1796 (2027), za boleznijo srca in ožilja 1738, za pljučnico 1555, za prirojeno življenjsko slabostjo 1157 novorojenčkov, za kapjo 924 oseb, za rakom 828, zaradi smrtnih poškodb po naključju 518, zaradi samomora 219, za otroško kolero 201 otrok, zaradi zastrupljenja ran 179 oseb, za davico 140 otrok, za grižo 126 oseb, zaradi uboja ali umora 112, ostali smrtni primeri odpadejo na razne nalezljive bolezni. V primeri s prejšnjimi leti zaznamujemo predvsem občutni padec smrtnih slučajev zaradi tuberkuloze, dasi je bilo pričakovati spričo slabših gospodarskih prilik prebivalstva zvišanje umrljivosti za jetiko. Po letih starosti je umrlo do 5. starostnega leta 3352 otrok (že v prvem letu 1293 otrok), od 5. do 15. leta 518 otrok, od 15. do 30. leta 1080 oseb, od 30. do 50. leta 1796 oseb, od 50. do 70. leta 3737 in od 70. leta dalje 5062 oseb.

Vladimir Kapus z Abrahamom

Kamna gorica, 5. maja.

Na zadnjega aprila so se zbrali na domu našega najbolj znanega nimroda, lovskega pisatelja in pesnika g. Vladimira Kapusa njegovi številni lovski tovariši in prijatelji, da počaste njegov korak v drugo polovico njegovega stoletja. Seveda slavljencu, ki za ta svoj življenjski jubilej nima neposrednih zaslug, saj je prišel do njega le po volji koledarskih let, to nikakor ni bilo po volji. Otresti se je nameraval vsiljivosti čestilcev, češ, naj za božjo voljo spoznajo, da njegovim še mladeniškim plečam ne gre naprtiti pet težkih križev. Pa ni nič pomagalo in naposled se je moral vdati in se sprijazniti z Abrahamom. Čestilci so mu pripravili tudi eno prigodno, ki jo ima na vesti gdč. Zvona Dolenčeva:

Drevo je zopet zabrstelo,
življenje novo se budi;
škrjanček nad razori plava,
veselo prvi spev drobi.
Prijatelju čestita Ti narava,
ko malokdo si Ti jo doumel!
Prisluškoval si njenim tajnam,
na njenih prsih si živel.
In danes stopil si v poldan!
Čez vrh se pot nagiblje Ti
in vodi Te v večerno stran.
A naj ne straši Te zapad!
Kdor kakor Ti z naturo čuti in živi,
ostane kakor ona — večno mlad.
Bog živi Te, ostani nam, kot si!
Ne maraj nič za »dobre« soljudi!
Neumnost z zlobo rada v družbi hodi
Ti pa, kot bil si vedno, bodi!
Narava svoj odkriva Ti zaklad,
kdor ceni ga, neskončno je bogat.
Še dolgo živi v njej
in včasih nam kaj lepega povej!

Tudi mi, ki nam je jubilant zmerom zvest sotrudnik, mu želimo ob jubileju vso srečo in vedrost, po kateri poznamo našega Vladimira Kapusa.

Iz akvaristove torbe

O Barju, rastlinah in zajedalkah

Že so dobili gozdovi listje, a tudi Barje je postalo nepregledno, zakaj povsod naleti oko na svetlozeleno kopreno dreves, ki spremljajo pota, jarke in potoke, kjer se pripravljajo k drsti ali pa že drste rodovi skoroda vseh naših rib. Žal pa izginja zaradi napredujočih izsuševalnih del čedalje več drstišč na Barju. To pa ni edina posledica izsuševanja. Zanimivo je, da se po izsuševanju z mnogimi ravnimi jarki in s poglabljanjem Ljubljanice sicer pridobiva zmerom več plodnega zemljišča, obenem se pa poveča za primere močnih večdnevnih nalivov obseg poplavljenega zemljišča. Ta trditev se nam vidi nekoliko nelogična, a vendar ustreza stvarnemu stanju.

Prej, ko ni bilo toliko jarkov, so bila šotna tla nabrekla, zaradi česar je bila njih lega višja. Čim se je pa gladina Ljubljanice znižala, se je znižala tudi gladina talne vode na vsem Barju. Zemlja se je posušila, skrčila in se malo pogreznila. Tako lahko vidimo dandanes z izvestnih točk Barja kraje, ki jih pred nekaj deceniji ni bilo videti, ker je bila lega zemljišča med omenjeno točko in dotičnimi kraji malo višja. Zaradi poglabljanja Ljubljanice so se znižali seveda tudi bregovi Ljubljanice. Logično je torej, da zavzemajo poplave zavoljo znižanja zemljišča večji obseg.

To vse seveda ne pride v poštev, če se stremi za tem, da se pridobi vedno več rodovitnega zemljišča. Sicer pa imamo na Barju dovolj potokov in rečic, pripravnih za drstenje rib; gotovo je bilo prej, ko je bilo Barje posejano z majhnimi in večjimi jezeri, mnogo bolje. Nekateri ljubitelji voda pa zastopajo stališče, ki nasprotuje izsuševanju. Menijo namreč, da bi bilo bolje in lepše, če bi še obstajalo jezero kakor za časa mostičarjev. Parniki, ribiške ladje bi oživljale jezero, sedanje gorice na raznih točkah Barja bi pa sestavljale mične otočke. Barjani bi bili ribiči, vasice na obali pa privlačna letovišča. To so fantastične ideje, ki jih utegne uresničiti samo bog podzemlja Pluton, ki dviga morska tla in pogreza kopnine, kakor mu pač narekujejo nezapisani zakoni prirode. Bolje pa je, če nam pusti naše Barje takšno, kakršno je, kjer najdejo ljubitelji vodožitja še vedno vse, kar jim je treba.

Ko se posuši kak del Barja, začno želeti rezati šoto. Nastanejo jarki, dež jih napolni ali pa talna voda in kmalu se nasele vanje razna bitja. Boginji Flori služijo jarki kot gredice za naše lepe plavajoče rastline, kakor so: okroglolistni žabji šejek (Hydrocharis morsus ranae, sedaj že redek), plavajoči mah (Riccia), mešinka (Utricularia vulgaris), ki se hrani z najnižjimi živalcami, loveč jih s svojimi mehurčki, pa navadna in trosuličasta vodna leča. Te rastline so tipične prebivalke šotiščnih jarkov.

Fauna pa oživija te jarke začenši s praživalcami, s kotačniki, črvi, členonožci, mehkužci, ribami in pupki in celo s kakim sesalcem v podobi vodne miši. Kdor lovi pri šotiščih, ne bo prezrl polžka, podobnega rjavorumenemu zrnu kave ali pa kakaovca. Pripada vrsti Physa rodu Limuaeidae. Lupina je temno marmorirana, noga se konča zašiljeno, tvoreč tenek rep. Tipalki sta nitkasti, meso rumenkasto, zašiljeni del noge je navadno temnejši. V akvarijih je nedolžen gost, a zaradi svoje pritlikavosti prav dražestna živalca.

Rastline in živalce, ki jih prinesemo iz jarkov šotišč, so navadno proste nevarnih ribjih zajedalk, a vendar moramo zlasti rastline oplakniti v solni raztopini, ker se drže plavajočih rastlin trdoživi, ki nam uničujejo v akvariju vodne bolhe in druge račiče, ki jih nudimo ribam, a tudi ribjemu zarodu so nevarni. V nekem akvariju, kjer se je omladila samica mečonoše s 16 mladiči, so trdoživi, katerih je bilo mnogo na steblih in rastlinah, s svojimi lovkami ožgali razen enega vse mladiče, ki so vsi poginili. Največ ribam nevarnih zajedalk prenesemo v akvarij z nitkarji, z račiči, rastlinami, školjkami in z vodo dobro oplakniti, zavoljo česar nam je vse dobro oplakniti, odnosno okopati v solni raztopini. Tudi kanali so legla zajedalk. Ker so v takih kanalih navadno rdeči nitkarji, je umevno, da z njimi lahko okužimo ves akvarij.

*

V sedanji dobi, ko nam solnce dalje časa obseva akvarije, se pojavljajo često in precej naglo mikroskopske zelene alge, ki pobarvajo vodo zeleno. Taka voda je zdrava in nasičena s kisikom. Ker pa postane zmerom bolj neprozorna, tako da niti rib ne vidimo, je treba vodo menjati, akvarij pa postavimo v senco. Ko so alge izginile, naj obseva jutrno solnce akvarij kvečjemu eno uro. Navedene alge izumro tudi, če postavimo akvarij v popolno temo, kar pa ne kaže storiti, ker nehajo rastline proizvajati kisik. Kdor ima prezračevalnik, lahko z njim uničuje alge; brez prezračevalnika bi pa ribe zaradi pomanjkanja kisika poginile.

Obžalovati je, da ne dobimo pri nas prezračevalnikov. Majhen valj s stenami, ki so prav tako debele, da vzdrže pet atmosfer, bi zadostoval. Tak prezračevalnik (seveda brez reduciranega ventila) ne bi stal več kakor 100 Din; večina akvaristov bi si ga omislila.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 21-24
Predstave ob 7¼ in 9¼ zvečer
Globoko znižane cene
ruskosovjetskega velefilma
VIHAR
v katerem nastopajo člani
Hudožestvenega teatra v Moskvi
To je delo, ki po svoji lepoti in globini presega vsa dosedanja dela Film življenja, pesmi, godbe in trpljenja.
Rezervirajte vstopnice!
Paramountov zvočni tednik!
Nova: Merrie Melodye:
»NASMEJ SE ŠE ENKRAT!«
Predprodaja vstopnic od 11. do ½ 13. ure!

Skrbi za ogrožene brate, bodi Cirilmetodar!

Dogodki po širnem svetu

Francosko-angleške slavnosti

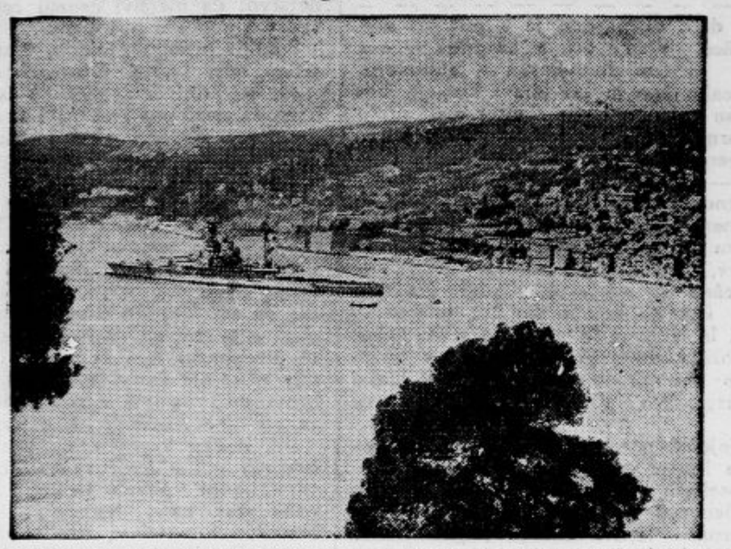

Ob prekrasni Sinji obali, v Villefranchu bodo imeli te dni velike francosko-angleške svečanosti, katerih se bo udeležilo tudi angleško brodovje. Ta slika nam kaže Ramilies, ki združuje vse rivierske čare

Francija na bruseljski razstavi

Pogled na francoski in pariški paviljon

Rumunske ženske narodne noše

so bile predmet splošnega občudovanja na zborovanju Mednarodne ženske zveze v Carigradu. Rumunske delegatke so izvršile z njimi uspešno propagando za svojo državo

Svečana otvoritev bruseljske razstave

Mednarodno gospodarsko razstavo v Bruslju je otvoril belgijski kralj s kraljico in velikim spremstvom

Črne srajce proti črnokožcem

Italijanska vlada je izkrcala na afriškem ozemlju dve diviziji svoje redne vojske, ki je v pripravljenosti proti Abesiniji. Zdaj bodo tema dvema divizijama pridružili še 70.000 črnosrajčnikov v starosti od 18 do 55 let. Za prevoz teh čet je italijanska vlada zahtevala »Saturnio«, ki jo je njena lastnica v Genovi morala izločiti iz prometa, da so jo uvrstili med italijanske transportne ladje. Potnike, ki so potovali s »Saturnijo«, so za dobo, ko bo prevažala vojaštvo iz Italije v Afriko, postavili na suho ter jim določili za bivališča hotele, stroške pa bo nosila paroplovna družba, lastnica ladje. Črnosrajčniki za Afriko se zbirajo v neki vojašnici blizu Rima. Vsi so obuti v visoke škornje iz usnja, so z malimi izjemami močno ožgani od južnega sonca ter nosijo brade. S to svojo zunanjostjo, pravijo očividci, živo spominjajo na dopustnike iz svetovne vojne. Italijanska armada smatra te miličnike za svojo rezervo. Miličniki imajo svojo saniteto in lastne avtomobile.

Grobovi trojanskih junakov

Dr. Blegen z univerze v Cincinatiju v Zedinjenih državah poroča o dveh pomembnih odkritjih na zgodovinskih tleh starodavne Troje. Kakih pet kilometrov od griča, na katerem je nekoč stala Prijamova trdnjava, je našel dosedaj neznano naselje. Pri odkopavanju so našli ostanke kosti, katerih starost znaša kakih 5000 let, kakor je soditi po geoloških plasteh. Ti ostanki prihajajo od ljudstva, ki je morebiti prvo tam bivalo, davno pred onim časom, ko je nastala znana vojna, ki jo opeva Homer in ki jo je izzval rop lepe Helene. Ti ljudje, ki so se bili pravkar povzpeli iz najmlajše kamenite dobe, niso bili udeleženi pri gradnji iz 9 kulturnih plasti obstoječe Troje. Trdnjava se često zamenjava z mestom, kar ne ustreza resnici. Ondotne razmere so bile precej take kakor v srednjem veku: v močni utrdbi je bival knez sredi svoje vojske, ostali prebivalci pa so živeli zunaj njenega zidovja in so samo v času nevarnosti iskali zavetja v utrdbi. Zaradi tega so zunaj trdnjave tudi kraji, kjer so pokopavali mrtve. V teh grobovih so našli številne žare z ostanki pepela in sledovi okraskov, kolikor jih ni ogenj docela uničil pri sežiganju trupel. To pokopališče z žarami ustreza šesti kulturni plasti Troje, torej one Troje, ki se je nekako l. 1197. do 1187. pred Kr. branila naskakujočih trum Grkov. Morda so v žarah teh grobišč tudi pepelni ostanki trojanskih junakov Priama, Hektorja, Parisa in drugih, katere so Grki šele po desetletnem boju z zvijačo premagali. Seveda je to zgolj domneva, dasi dokaj osnovana. Kje prav za prav počivajo ti junaki, bo pač večna tajna, saj je ogenj temeljito opravil svoje delo.
ak5 zva1p44sEb.z.rdll,bmhz m-okžo—

Zopet grozilna pisma

Po obsodbi Bruna Riharda Hauptmanna je prejel polkovnik Charles Lindbergh več pisem, v katerih mu neznanci groze s smrtjo. Lindbergh je izročil pisma policiji, ki je iskala in tudi našla moža, ki jih je pisal. To je neki Philipp Martin, čuvaj v tvornici za svilo v Patersonu, država New Jersey. Martina smatrajo za nekoliko bebastega človeka, zato si oblasti še niso na jasnem, kaj naj ukrenejo z njim.

Bolgarski kralj Boris

ki je z razpletom zadnje vladne krize znatno ojačil svojo avtoriteto

Venizelos v Parizu

Venizelos je pred velikonočnimi prazniki dospel v Pariz, kjer so ga čakali njegovi sinovi. Postaja je bila močno zastražena. Časnikarjem je Kretski upornik izjavil, da hoče ostati v Parizu in da jim bo v kratkem pojasnil svojo ulogo pri zadnji grški revoluciji.

Okuženko našli po radiju

V Birminghamu je neka ženska prišla k zdravniku zavoljo prehlada. Zdravnik ji je odvzel nekaj sluze, da bi jo pozneje pregledal, ker trenutno ni imel časa. Storil je to šele čez nekoliko dni in je v svojo grozo ugotovil, da je bila pacientka nosilka bacilov davice. Ker ni vedel za nje naslov, jo je po radiju pozval, naj se javi. In res se je javila že uro pozneje ter je po njegovem nasvetu takoj odšla v bolnišnico.

Lahek zaslužek

V Wettingenu v Švici je 70leten starec prodal nekaj svoje zemlje, za katero je prejel nekoliko sto frankov. Nekega dne se je oglasil pri njem mož, ki se je izdajal za detektiva. Dejal je, da so bankovci, ki jih je bil starec prejel za zemljišče, ponarejeni in da jih mora zapleniti. Mož mu je res ves prestrašen izročil denar, s katerim je »detektiv« izginil na motornem kolesu, da ga policija še sedaj zaman išče.

Zedinjene države v številkah

Zedinjene države ameriške imajo okoli 8 milijonov kvadratnih metrov površine in približno 120 milijonov prebivalcev. Na kvadratni kilometer pride torej 15 ljudi. Velikih mest, ki imajo več ko 100.000 prebivalcev, je nad 70. Univerz in collegeov, ki so tudi univerze, imajo Američani 580; na 200.000 prebivalcev pride ena. Po tem razmerju bi jih moralo biti v Jugoslaviji 28!

Učenjak ne sme, kamor hoče

Na Angleškem vzbuja veliko nevoljo, da so sovjetske oblasti zadržale slovitega ruskega fizika prof. Petra Kapico in mu nočejo podaljšati potnega lista za povratek v Anglijo, češ da Rusija sama potrebuje učenjaka. Prof. Kapica je deloval na vseučilišču v Cambridgeu in tam so mu nalašč za njegove eksperimente za drobitev atomov zgradili z velikimi stroški poseben laboratorij. Pred kratkim je izumil novo aparaturo za utekočinjanje helija. Kapica je odpotoval v Rusijo, da bi se udeležil tam neke konference, a potem so ga kar pridržali. Sloviti angleški fizik Rutherlord se trudi, da bi mu dovolile sovjetske oblasti vsaj začasen povratek v Cambridge, da konča svoje eksperimente.

Nemci stičejo za petrolejem in kovinami

Nemčija se hoče z vsemi sredstvi napraviti neodvisno od inozemstva in sedaj je finančno ministrstvo odredilo na njenem ozemlju geofizikalno preiskavo v največjem slogu. Po vsej Nemčiji bodo začeli sistematično preiskovati tla in vsak posestnik bo moral državno pooblaščenim osebam dovoliti, da smejo stopiti na njegovo zemljišče ter stikati po njem. Nemci upajo s tem izslediti ležišča petroleja, a tudi težkih kovin.

V prašku za žuželke se je zadušil

V neki tovarni za prašek proti žuželkam se je zgodila nenavadna nesreča. Na tla so postavili velik, odprt zaboj s praškom in nihče ni opazil, da je neki starejši delavec padel z glavo vanj. Nekaj pozneje so ga našli mrtvega. Očitno je bil začasno izgubil zavest in se v prašku zadušil.

Aretiran generalni konzul

V Budimpešti so aretirali madžarskega generalnega konzula v Manchestru Jožefa Bolgarja zaradi številnih sleparij in poneverb. Bolgar ni oškodoval samo madžarske države za velike vsote, temveč tudi številne tvrdke na Angleškem in Francoskem. Čeprav je bil na Angleškem akreditiran konzul, ni mogel v zadnjih mesecih prejeti od angleške vlade vizuma za odpotovanje. Zato je stanoval ta čas v Budimpešti, pred nekoliko dnevi je pa izginil. Policija je dognala njegovo skrivališče in ga prijela.

Govorjenje s trebuhom

Pri starih Grkih je bil Evriklej najslavnejši govorilec s trebuhom. Dokaj stareiša je zgodba o govorilcu, o katerem poroča prerok Izaija. Grki so menili, da je govorjenje s trebuhom nekakšna čarovnija in so dar takega govorjenja imenovali engastrimantijo, t. j. vedeževanje s trebuhom. Sposobnost govorjenja s trebuhom je dala ljudem povod za prazno vero, da je to nekaj nadčloveškega, in to praznoverje se je ohranilo še dolga stoletja pozneje. V srednjem veku so marsikaterega teh govornikov sežgali na grmadi. Pozneje so govorilci s trebuhom stopili v službo vladarjev in knezov, da se izognejo takemu preganjanju in da pri tem še kaj zaslužijo. Medicinski pisatelj zdravnik Dichonson sporoča, da je živel okoli leta 1643. v Oxfordu na Angleškem govorilec s trebuhom, Francing po imenu, po vsej deželi znan kot »kraljev mrmralec«. Znanstveno so govorjenje s trebuhom prvikrat preiskali leta 1770. Takrat se je ponudil tak govorilec, Saint Gilles v St. Germainu en Laye, zdravnikom pariške medicinske šole. Tako sporoča učeni abbé De la Chapelle v svoji knjigi o umetnosti govorjenja s trebuhom. S tem je bila ta nadarjenost oproščena slovesa čarovnije in dandanes je vsepovsod sredstvo za zabavo ljudi, čeprav so posamezniki še vedno zmerom pretiravali in zlorabljali svoj dar.

Skrivnost govorjenja s trebuhom obstoji v nekem posebnem načinu vdihavanja in izdihavanja zraka. Po globokem vdihanju se dnvaja zrak s pritiskom trebušnih mišic do mišic grla, predvsem pa do raze glasilke. S tem nenavadnim dovajanjem zraka nastanejo akustično posebni, šumu sličnі zvoki, ki so skrivnost govorilca s trebuhom.

Novi guverner francoske Ekvatorialne Afrike

Po vsej priliki bo imenovan za guvernerja francoske Ekvatorialne Afrike g. Reste, dosedanji kolonialni upravnik z bogatimi izkušnjami

Rdeči križ se pripravlja

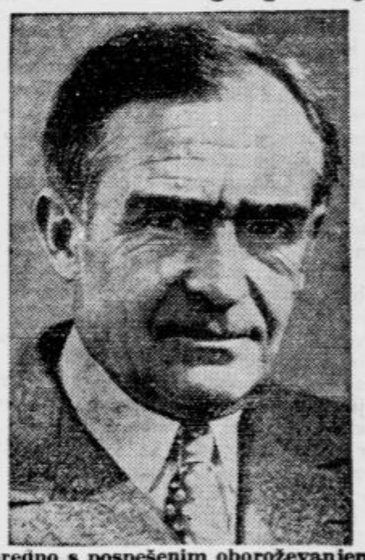

Vzporedno s pospešenim oboroževanjem evropskih držav se organizira tudi akcija Rdečega križa za obrambo v vojni. Belgija je dobila novega predsednika te ustanove v osebi admirala C. T. Graysona

Pristopajte k „Vodnikovi" družbi

Rudolf Kresal:

Ambrož se spametuje

Tisto malo, kar mu je še ostalo znanja iz njegovih boljših dni, mu je bilo vse bolj v napoto. Najsi ga je obračal kakorkoli, nikoli ni bilo prav. Že res, da sta ga njegovo samsko življenje in svoboden poklic privedla do tega, da je moral vsak večer zaviti v katero tistih krčem, v katerih se sestaja duhovna elita. Imel je pa to smolo, da se mu ta elita nikakor ni hotela prirasti k srcu. Bil je zelo samostojen človek. In morda ji prav zaradi tega ni izkazoval tistega spoštovanja, o katerem je mislila, da ji gre. Lepega dne je spoznal, da pri njej ni nič kaj priljubljen, da ga le trpi, kakor bi se ga bala. Imel je pa res oster jezik, ki je nerad ostal kaj dolžan. Nu, kot odkritosrčen človek si je na vse zadnje nakopal obilico sovražnikov, katerim ni mogel biti več kos. Tako se je samemu zazdel ubogo pišče med razjarjenimi purmani. Toda ta občutek mu je kmalu prešel. Zakaj pomislil je, če se ta elita tako strahotno razburja — pa dobro ne ve niti zakaj — da mora biti temu kriv brž ko ne njegov — rdeči nos! —

Ambrož bi pa bil nedvomno zelo majhna duša, če bi se razburjal zaradi te rdeče barve svojega nosu. Prvič je bil nos njegov kakor je bil njegovo vse, kar je prinesel s seboj na svet. O tem so drugi nemara malo dvomili, on pa ne. Drugič je pa barva njegovega nosu morala biti pač nujna. O tem, glej spaka, ni nihče dvomil. Le Ambrož je imel pomisleke. Hm, saj bi bila lahko drugačna. In Ambrož bi mogel navesti sto in sto vzrokov za to svojo trditev. Toda tisto malo znanja iz njegovih boljših dni nikakor ni hotelo zbistriti učenih butic in mu je bolj vnapoto kakor v korist.

Nič čudnega, da je pričel dvomiti v samega sebe. Nosu pred zrcalom ni pregledal, ker je bil prepričan, da so tuji nosovi za tako stvar najboljše sredstvo. A prav ti tuji nosovi, ki so bili plavi ali čisto beli, so mu dali misliti in dvomiti. Tega je pa bil zelo vesel, ker je to najboljša pot, da pride človek do resnice. Tako je nehote, kakor vsak pameten človek, ubral pot spokornika in svetnika Avguština in svojemu času povsem primerno spoznal, da ljudje okoli njega strahotno lažejo, da žive v nekakšnem neprestanem strahu in da je tega strahu v veliki meri kriva brž ko ne tudi barva njegovega nosu. Saj utegne Ambrož zaradi te barve lepega večera dobiti delirium tremens, ali po domače povedano: pobesneti.

Mera je bila že res polna. Tako polna, da nobene reči nisi mogel več dodobra premisliti. In res je osumil celo svoj spomin, ki je kazal genialnega duha in so ga vsi priznavali, da mu očividno peša. Zakaj to so prvi opazili njegovi tovariši — in se po tem ravnali.

Zelo pozabljiv je ta Ambrož, so si dejali. V njihovem glasu pa je bilo nekaj, ki jih je izdajalo, da jim je Ambroževa pozabljivost zelo všeč. Seveda mu tega ni nihče povedal kar naravnost v obraz. Toda Ambrož jih je spregledal in si veselo pomencal roke. Od dne do dne je bil v sebi bolj bojevit. Tudi rdeča barva njegovega nosu je malce potemnela. Vse je kazalo, da se bliža usodna ura, ko bo Ambrož zamahnil in udaril po mizi. Tega so se strašno bali. Vtrenutku bi bilo konec vse dostojnosti.

Ambrož, ta mehka slovenska duša je dognal, da tako ne more več dolgo hoditi po tem božjem svetu. Zabolelo ga je srce. To srce je začutilo, da govore ž njim vse bolj tujo govorico. Ta tuja govorica se je pa baje izpopolnjevala z njegovo pozabljivostjo. A najhujše je šele prihajalo. Tudi on je pričel govoriti neki tuj jezik, ki je bil kmalu že kar premalo podoben jezik iz njegovih svetlih mladeniških let. Ambrož ni zmogel nobene pametne več. Zasovražil je vso evropsko politiko, zavrgel vse napadalne in nenapadalne pakte, se vsem smejal v obraz, javno sklenil, da kupi nekaj dobrih delnic velike evropske orožne industrije, pobrskal zato temeljito po svojem oguljenem mošnjičku in na Japonsko pisal nekemu misijonarju, ali tam ne bi kazalo ustanoviti kak velik slovenski dnevnik, ki bi se ravnal po načelu, da je treba veliko pisati, a nič povedati, še manj dati.

Besede so se mu kar trgale. Prav tako misli, ki so prav za prav ostale vse v njem. In nos mu je čudovito vzcvetel. Sredi krasno izoranega polja makov cvet. Kadar je pa spregovoril, je bilo treba že kar dobrega križaljkarja, da so razrešili njegove misli. Tovariši so dejali, da Ambrož bleja, Ambrož da bleja, in so zmajali z glavo.

Ambrož je vse to videl in dobro čutil. Časih je tega ali onega malce pomilovalno pogledal s svojimi dobrodušnimi očmi. A to le tedaj, kadar bi se moral prijeti za svoj nos. Pa je rajši samo pomilovalno pogledal, dvignil kozarček cvička, ki je vrel na Gadovi peči tam nekje sredi Slovenskih goric in se globoko zamislil v starčka, ki je dobro in smehljaje se, v rdečem telovniku in z makovim cvetom gledal nanj s stene ter ga učil stare slovenske modrosti, ki jo poznajo še vse naše stare kmečke peči. Toda najsi se je starček še tako dobro in modro smehljal pred svojim kozarčkom, obešen je bil precej visoko, za svoj tilnik je pa vsak malo v skrbeh.

Nekega večera, ko je bil Ambrož zelo molčeč, so se duhovi okoli njega sporekli zaradi Kanta. Šlo je za kategorični imperativ. Nihče se ga ni mogel prav spomniti. In ko so se že dolgo pravdali in ugibali, je prisedel krepek, rdečeličen krčmar, ki je svoje goste nedvomno dobro poznal in je vinu moral priliti malo filozofske brozge. Zakaj tebi nič meni nič je zvito pripomnil, naj se človek ravna le po takem pravilu, ki ga moreš vsem vsiliti.

Ambrožu, ki je ves čas molčal, so se naježili lasje. Ostali so ostrmeli. Ta nesrečni krčmar je vsem zrahljal glave. Pa menda ne toliko zaradi sila zamotane in žalostne praznine kategoričnega imperativa, kolikor zaradi tega, ker so vsi mrzlično pričeli izvajati iz pravil, po katerih žive, splošne zakone. Krčmar je še malo posedel. Čez nekaj časa, ko se mu je od toče besed o kategoričnem imperativu pričelo v glavi vrteti, je vstal, se zasmejal v pest, prinesel na mizo še liter vina in hvalil boga, da je samo krčmar, in to celo dober krčmar. Kaj bi pa bilo, je pomislil, če bi vsi ljudje bili filozofi ali če bi vsi filozofirali ali če bi bili vsi krčmarji, če bi nihče ne plačeval davkov, če bi se vsi ljubili in če bi bili vsi tako pametni kakor on, ki je ob strani sedečega profesorja pobaral in od njega pridobljeno učenost na mestu prodal za nekaj litrov vina.

Ambrož, ki je nemara na las tako mislil, je ostal negiben, kakor pribit. Pozabil je celo na kozarček, zaradi katerega, tako so dejali, je pozabljal, izgubljal spomin in — hm — blejal. Toda Ambrož je bil nedvomno ali filozofsko izobražen ali pa za filozofijo nadarjen mož. Čez nekaj časa je žalostno zmajal z glavo, obupano pogledal okoli sebe in se prijel za nos. Nič več ni mogel strpeti. Odpri je usta. Vsi so se zastrmeli vanj. Ali Ambrož ni dal iz sebe najmanjšega glasu. Le sapo je lovil, ker si je nos tiščal. Vstal je, vzel klobuk in šel.

Zdaj šele je krčmar spoznal, kako velikega kozla je ustrelil, ko je povedal kategorični imperativ. Izgubil je najboljšega go-

Sportna nedelja

Lahkoatletski miting Sloge

Včeraj dopoldne je Sloga priredila na igrišču Primorja uspel miting, na katerem je startalo skoraj 70 atletov, članov treh ljubljanskih klubov

Ljubljana, 5. maja.

Lahka atletika, to naše nebogljeno dete, ki nam povzroča že od obstoja toliko brig in težav in je kljub temu po svojih uspehih vendarle že v spodtiko in vzpodbudo bratom iz Zagreba in Beograda, je imela danes prav za prav majhen praznik. Ne morda po zvoku prireditve in številu ter imenih startujočih atletov niti po obisku gledalcev, toda posebne omembe vredno je dejstvo, da so na mitingu Sloge na igrišču Primorja prvič v letošnji sezoni startali precej številni seniorji in juniorji t r e h ljubljanskih klubov.

Prvi letošnji lahkoatletski nastopi in razpisi nekaterih bližnjih prireditev so dali z gotovostjo sklepati, da med našima vodilnima klubom v tej panogi že spet ni nekaj v redu. Če je dala za prireditev firmo Ilirija, so startali samo njeni atleti — ali še atleti najožjih »zaveznikov« — če pa je prireditelj bila lahkoatletska sekcija Primorja, smo spet videli med startujočimi samo njene člane ali kvečjemu atlete prijateljskih ali povabljenih klubov. Ta pojav, ki ima seveda posebno »sportno-politično« ozadje in o katerem na tem mestu nočemo razpravljati, je ne glede na krive in nedolžne ter na prave ali namišljene vzroke lahkoatletski stvari spet samo v kvar. Saj dobro vemo, da je število sportnih delavcev v njej že dovolj majhno in če se bodo še ti cepili v tabore in hodili vsak svojo pot — ne oziraje se na najbližjega soseda in najboljšega nasprotnika — je kajpa že v naprej gotovo, da takšno delo ne more privesti do cilja. Pogled v Zagreb ali Beograd pove o tem poglavju več kot dolga razprava! Tamkajšnji klubi so se sporazumeli za čim tesnejše sodelovanje v trdnem prepričanju, da bodo s skupnimi silami lažje prebrodili gore raznih ovir, s katerimi se mora danes boriti naš lahkoatletski sport. Naj torej Ljubljana, čeprav ji tega po njeni tradiciji na tem polju ne bi bilo treba — vsaj zdaj posnema ti dve najvažnejši središči lahkoatletskega sporta in poveže svoje sekcije v tej panogi v krepko in zdravo sodelujočo enoto, iz katere bo lahko pošiljala v domači in vnanji svet dobre in najmanj enakovredne atlete ostalim.

Če je bil današnji miting Sloge prvi glasnik preokreta v tej smeri, je bil za nas — razen dejstva, da je Sloga ž njim znova posvedočila zdravo življenjsko podlago tudi na lahkoatletskem polju — še posebno dobrodošel!

★

Miting se je začel ob 9.30. Vreme je bilo v splošnem ugodno, nekoliko je pihal veter, ki pa ni motil poteka. Tekališče še ni v najboljšem stanju. Evo podrobnosti:

Tek 1500 m seniorji

6 tekm.: 1. Osterman (I.) 4:27 in ena petina; 2. Srakar F. (Pr.) 4:27 in dve petini; 3. Ogrin Miran (Pr.) 4:33 in ena petina; 4. Meršek (Pr.) 4:39 in štiri petine.

Zelo lepa borba med Ostermanom in Srakarjem, ki sta se menjavala v vodstvu. Šele v zadnjih metrih po ostri borbi prsa ob prsa si je Osterman z malenkostnim naskokom zasigural zmago. Ogrin je po več ko dveletnem odmoru zaradi blezure na nogi v svojem prvem nastopu iznenadil z dobre strani. Meršek se je zelo popravil od lani.

Tek 1500 m juniorji C

13 tekm.: 1. Kotnik (I.) 4:38 in dve petini!, 2. Poljšak (Sloga) 4:46 in tri petine, 3. Tavčar (I.) 4:51 in ena petina.

Zmagovalec si je takoj od začetka priboril velik naskok, ki ga je obdržal do konca. Brez stila je pokazal velik talent, ki teče z lahkoto. Tudi ostala dvojica in četrto plasirani Kogovšek (I.) so pokazali dobro podlago za srednje proge.

Tek 100 m juniorji

12 tekm.: a) prvi predtek: 1. Pribošek (I.) 12.3; 2. Jeločnik (Pr.) 12.3, 3. Kosec (Pr.) 13.2; b) drugi predtek: 1. Žužko (Pr.) 12.1; 2. Šafošnik (I.) 12.6; 3. Ilnikar (I.) 13.1.

Tek 100 m seniorji

11 tekm.: a) prvi predtek: 1. Sodnik (I.) 12; 2. Štok (Pr.) 12; 3. Czurda (Pr.) 12.5; b) drugi predtek: 1. Kovačič (Pr.) 11.9; 2. Gaberšek (Pr.) 12; 3. Skušek (Pr.) 12.4.

Med krogle

1. Stepišnik (I.) 13.19 m, 2. Jeglič (I.) 12.55 m, 3. Sodnik (I.) 12.40 m.

Iznenadil je že v začetku sezone Stepišnik, ki je na tej prireditvi od slovenskih lahkoatletov dosegel najdaljšo znamko. Tudi Sodnik je od lani zelo napredoval.

Skok v višino z zal. jun. C

5 tekm.: 1. Pribošek (I.) 1.55 m, 2. Kosec (Pr.) 1.50 m, 3. Baloh (Pr.) 1.50 m.

Skok v višino

6 tekm.: 1. Slanina (Pr.) 1.65, 2. Svetek (I.) 1.60, 3. Cerar Vl. in Tršar (oba Pr.) 1.55 m.

Slanina zelo dober. Prečko je v višini 1.70 m preskočil za nekaj cm, pri padanju v jamo pa jo je podrl z roko! Ima sedaj boljši zalet in odriv, nad prečko pa je še premalo gibčen.

Finale 100 m jun. C

1. Jeločnik (Pr.) 12.2, 2. Žužko (Pr.) 12.3, 3. Pribošek (I.) 12.4, 4. Kosec (Pr.) 12.5.

Energičnejšemu Jeločniku je uspelo premagati bolj talentiranega Žužka, ki je v predteku od juniorjev dosegel najboljši čas.

Finale 100 m

1. Kovačič (Pr.) 11.1, 2. Sodnik (I.) 11.8, 3. Štok (Pr.) 12.

Kovačič, ki je bil brez konkurence, bi bil brez dvoma ponovil tek pretekle nedelje, če ga ne bi oškodoval žreb, ki mu je določil skrajno progo — ob barijeri. Tamkaj so ga pa ovirali gledalci, z glavami nagnjeni preko ograje.

Tek 5000 m

9 tekm.: 1. Bručan (I.) 16:29 in štiri petine, 2. Starman Ivan (Sloga) 16:41, 3. Starman Lado (I.) 17:30, 4. Srakar F. (Pr.) 17:54 in štiri petine.

Bručan se je že v svojem prvem letošnjem nastopu, dasi brez enakovredne konkurence, močno uveljavil in plasiral v zelo dobrem času. Drugoplasirani Starman je znatno boljši kot teden prej Srakar F. znatno slabši; opravičuje ga zelo dober tek na 1500 m, ki je zapustil v kondiciji močne sledove.

Met kopja

5 tekm.: 1. Dečman (I.) 49.38 m, 2. Putinja (Pr.) 49.05 m, 3. Ilovar (I.) 42.68 m.

Precej neelastično kopje je zakrivilo, da nista oba prvoplasirana že na tem mitingu vrgla preko 50 m. Dober rezultat obeh nas letos navdaja z velikim upanjem! Da bi nas le ne razočarala!

Skok v daljino jun. C

3 tekm.: 1. Ilnikar (I.) 4.98 m, 2. Jeločnik (Pr.) 4.93 m, 3. Zorman (I.) 4.88 m.

Skok v daljino

6 tekm.: 1. Stepišnik (I.) 6.21 m, 2. Štok (Pr.) 6.09 m, 3. Teršar (Pr.) 6 m, 4. Požar (Pr.) 5.95.

Brez treninga dobri rezultati!

Tek 400 m

3 tekm.: 1. Czurda 56.6, 2. Gaberšek, 56.8, 3. Skušek (vsi Pr.) 56.8.

Vsi trije tekmovalci so disciplino absolvirali v tempu za trening.

Troskok

4 tekm.: 1. Požar 11.80 m, 2. Teršar 11.53, 3. Oražem (vsi Pr.) 11.28 m.

Atletom je bil nastop na tem mitingu prvi letošnji trening.

Met diska

5 tekm.: 1. Stepišnik (I.) 37.17 m, 2. Jeglič (I.) 35.35 m, 3. Jug (Pr.) 32.50 m, 4. Banko (I.) 32.42 m.

Velika nesigurnost zaradi pomanjkanja treninga. Metalci so zaradi tega metali disk zelo nizko.

Miting Sloge je pokazal razveseljiv napredek naše lahke atletike. Dasi v zelo zgodnji sezoni — pomanjkanje treninga se je videlo zlasti v metih in skokih — je večina rezultatov zelo dobra! In še nekaj! Še enkrat več atletov, kakor na prvem letošnjem mitingu. Kvantiteta in kvaliteta se zboljšuje!

4.40 m v skoku ob palici

Nedavno je bil v S. Barbari v Kaliforniji lahkoatletski miting, kjer je bilo največ zanimanja za skoke ob palici. William Graber, ki je od l. 1933 branil svetovni rekord v tej disciplini z znamko 4.33 m, se je postavil z novim uspehom. Že dotedaj odlično znamko je zboljšal še za 7 cm in skočil točno — 4.40 m.

NOGOMET

Spored za silo

Edina prireditev — prijateljska tekma na Hermesu.

Ljubljana, 5. maja.

Nogometna igrišča so bila danes ne samo v Ljubljani, temveč po vsej državi, oficielno prazna. Ljubljana je imela na sporedu precejšen domač spored v prvenstvu, ki pa je moral biti odgoden. Da pa le ne bi bilo preveč »dolgočasno«, sta se naš ligaš in enajstorica Hermesa dogovorila za prijateljsko tekmo na igrišču med železnicama

Hermes : Primorje 3:2 (0:1)

Moštvi sta nastopili v precej nekompletnih postavah; Primorje skoraj z enajstorico, s katero je zadnjo nedeljo debutiralo v Zagrebu, Hermes pa tudi najmanj s pet rezervami.

Igra v splošnem ni bila prevroča, posebno še, ker se dolgo ni nagnila tehtnica komurkoli v prid. Črno-beli so sprva vzeli stvar prav z lahke strani, toda vse bolj, ko je šlo proti kraju, vse bolj so bili na oprezu. Hermežanom do odmora ni šlo posebno od rok in so se večinoma udejstvovali v obrambnem delu. Mladi napad je mehak, neodločen in tako se je še tistih nekaj akcij klavrno končalo pri nasprotni obrambi ali v outih. Rezultat vsega prizadevanja je bil gol v korist Primorja.

Po odmoru sta se enajstorici razgibali precej bolj. Hermežani so z lepo potezo izravnali in kmalu nato je prav dobri Derenda efektno plasiral še drugi gol za svoje barve. Veselje ni trajalo dolgo, kajti Hasalu na levem krilu se je že po kratkem presledku posrečilo postaviti znova remis. Saj skoraj nihče ni opazil, da je bil v ofsidu! Niti sodnik! Hermežani so do kraja napeli še skrajne sile in zaključili ta uspeli trening še z enim golom, ki jim je prinesel tudi zmago. V ostalem razpoloženje ves čas ni bilo preveč borbeno in ne gre, da bi zaradi tega delali kakšne posebne račune.

Tekmo je sodil g. Sketelj, eden izmed novoizprašanih, ki mu očividno manjka rutine, pa tudi v znanju pravil kaže nekatere vrzeli. Naloga danes ni bila težka in zato je bilo — tudi tako — vse v najlepšem redu.

V predtekmi sta nastopili obe rezervi, ki sta igro zaključili neodločeno 2:2.

Ostale nogometne tekme

Dunaj: Dunajsko prvenstvo: Admira : WAC 4:1 (3:1), Hakoah : FC Wien 4:0 (3:0), Austria : Favoritner FC 4:2 (2:2), Libertas : Vienna 2:0 (0:0), Rapid : FAC 8:1 (5:1), Sportklub : Wacker 3:0 (2:0).

Praga: AF Kolin : Čechie Karlin 2:1 (1:0), Sparta : DFC 5:1 (2:0), Slavia : Teplitzer FC 3:0 (2:0), FC Prostjejov : Bohemians 3:0 (1:0), Židenice : SK Kladno 2:0 (2:0), Viktoria (Plzen) : SK Plzen 0:0.

Budimpešta: Hungaria : »11« 1:0, Ferenczvaros : III. okraj 6:2 (4:1), Ujpest : Soroksar 3:0 (0:0), Phöbus : Kispest 4:3, SC Szeged : Somogy 3:2, Attila : Bocskay 1:0.

Rim: Milano : Bologna 0:0, Juventus : Palermo 2:1 Roma : Alessandria 3:0, Pro vercelli : Triestina 4:2, Brescia : Ambrosiana 1:1, Livorno : Fiorentina 1:0, Napoli : Lazio 3:0, Sampierdarena : Torino 3:2.

Sportni nazivi — izposojenke

Številna lastna imena so dobila v sportu poseben pomen in se zdaj uporabljajo popolnoma splošno

Če govorijo naši nogometaši o derbyjih ali robinzonadah ali smučarji o telemarkih in kristianijah, navadno prav nič ne pomislijo ali sploh ne vedo, odkod so prišli v sportno izrazoslovje vsi ti zdaj že popolnoma udomačeni nazivi. Le malokdo se zaveda, da izvirajo ti razni strokovni izrazi prav za prav od lastnih imen, torej od imen ljudi, dežel ali mest, ki so kakorkoli kumovali takrat, ko je ta izraz prvič bil v odnosih nasproti sportu. Lastna imena so se postopoma spremenila v sportne pojme, kar se sicer često opaža v vsakdanjem življenju. Saj je znana cela vrsta stvari, ki jih danes označujemo kar z imenom iznajditeljev ali izdelovalcev, pri čemer se rado zgodi, da je ta neznani prvi avtor dotičnega predmeta že davno pozabljen, živi pa v zgodovini dalje z nazivom, ki ga je po njem dobil dotični predmet.

Tako je bilo marsikod tudi v sportnem žargonu! Kar poglejmo n. pr. izraz »derby«, ki je postal mednarodna last in se pred vsem uporablja za označbo važnih konjskih dirk s točno opredeljeno konkurenco (za polnokrvne triletne konje), v širšem pomenu pa tudi za vsako posebno važno prireditev v tej ali oni panogi. Ime izvira od angleškega grofa Edvarda Derbyja, ki je l. 1780 prvič priredil prav takšno konjsko dirko v Angliji, ki so jo pozneje prevzele tudi ostale države. Seveda so s sporedom prevzele tudi označbo zanjo, čeprav danes nihče več ne razmišlja o tem, kdo je bil ta angleški grof iz 18. stoletja.

Slično je z nazivom »robinzonada«, ki ga nogometaši uporabljajo, kadar hočejo posebno povdariti, da je bil vratar posebno pogumen in tudi eleganten povrhu ter pokazal parade, ki ne uspejo vsakemu. Izraz ni v nobeni zvezi z znanim Robinzonom po šolarskih knjigah, temveč je prišel v nogometno terminologijo po znanem angleškem vratarju enakega imena, ki je prvi poskusil srečo s posebno tvegano obrambo. Po njem uprizarjajo »robinzonade« tudi naši vratarji, čeprav jih le malo ve, kdo je bil prvi nogometni Robinzon in čeprav morda — strogo vzete — tudi niso vse takšne, da bi se smele imenovati po tem prvem mojstru v tej posebni nogometni znanosti.

Enaka častna usoda — kot Robinzona v nogometu — je doletela nemškega plavača Auerbacha, ki je bil posebno spreten v skokih v vodo. Berlinčan je pri svojih treninih prvič poskusil skoke posebne vrste, ki so jih pozneje uvedli kot samostojne in so se kmalu udomačili kot »Auerbachi«. Prav tako ima vodni sport še vrsto strokovnih izrazov v veslaških disciplinah, kjer se posebno razne vrste čolnov imenujejo po iznajditeljih.

Bolj znano kot v ostalih primerih je dalje, da izvirata označki za smuška lika »telemarka« in »kristianijo« od krajev, kjer so jih začeli najprej izvajati. Lepa gorska pokrajina na jugu Norveške, Telemarken, je dala ime prvemu, naziv za drugega pa je prejšnje ime norveške prestolnice. Sicer pa to ni osamljeni primer, da so imena mest ali dežel prešla v sport kot strokovni izrazi. Po slavnem grškem mestecu Maratonu, o katerem so zdaj ostale samo še ruševine, se imenuje v sportu najtežja lahkoatletska preskušnja, tek na 42 km. Izraz se v prenešenem pomenu uporablja za označbo najtežjih konkurenc v vsaki sportni panogi, tako da poznamo zdaj tudi maratonske preskušnje kolesarjev, letalcev, smučarjev itd.

V ostalem pa so imena mest ali dežel v sportnem izrazoslovju redkejša kot imena sportnikov, ki so kakorkoli v zvezi s stvarjo. Rokoborci operirajo n. pr. z Nelsonom in dvojnim Nelsonom; ime za ta prijem izvira od ameriškega rokoborca Boba Nelsona, ki ga je uporabil prvič in je nato ostalo do zdaj, pri čemur so ljudje že davno pozabili na avtorja. Tudi označba biljard se je menda po tej metodi razširila po svetu, čeprav tolmačenje ni popolnoma verodostojno. Pravijo namreč, da je prvi začel igrati s temi kroglami neki Anglež Bill Kow, ki je bil trgovski pomočnik. Kadar ni imel kupcev, je po prodajalni mizi udarjal tri krogle: za udarjanje je uporabljal leseno mero, tkzv. »yard«. Palico so zato imenovali yard, kar je pozneje označevalo to igro sploh. Razlaga se zdi manj verjetna, je pa vsaj glede polovice — bodisi Billa ali yarda — najbrže le prava!

V to poglavje spada končno tudi označba za olimpijado, ki ima svoj izvor v grškem mestecu Olimpiadi, kjer so se pred tisočletji vršile prve vsenarodne tekme v nekaterih telesnih in duhovnih sposobnostih med zastopniki posameznih starogrških mest. Danes je olimpiada pojem za največje sportne prireditve na svetu, ki se prirejajo le vsaka štiri leta in pomenijo višek vsega, kar morejo narodi sveta pokazati v sportu.

Kdo dosega svetovne rekorde?

Med vsemi sportnimi panogami ima baš lahka atletika to dobro stran, da se njeni uspehi merijo z merilom in »štoparico« in se dajo zato posamezno točno primerjati z uspehi ostalih tekmovalcev v isti disciplini. Če se ti uspehi in rekordi vestno beležijo, se lahko vsak čas sestavljajo najrazličnejše statistike o kvaliteti in kvantiteti posameznih narodov na lahkoatletskem polju.

Po lanski lahkoatletski sezoni, ki je prinesla mnogo novega, je bila zdaj na novo izdana lista svetovnih rekordov. Če pregledujemo ta seznam najboljših lahkoatletskih uspehov na svetu, opazimo na prvi pogled značilno posebnost, da je v mednarodni lahkoatletski zvezi organiziranih sicer skoraj 50 narodov in se tudi za vsako olimpijado prijavi skoraj prav toliko narodov, ki goje med ostalimi sporti večinoma prvenstveno lahko atletiko, vendar pa je med njimi razmeroma malo takih, ki se ponašajo z rekordi.

Če hočemo biti še posebno natančni, moramo priznati, da tvorijo ogrodje seznama le Amerika, Finska, Anglija, Francija in Japonska, ker imajo med večino najboljših atletov svoja imena. Po enkrat izkazujejo rekordne znamke Nemčija, Švedska, Kanada in Danska. Tudi atleti slednjih držav so lani povprečno beležili prav lepe uspehe, toda kljub temu vse to ni zadostovalo, da bi imeli vidnejši vpliv na izboljšanje vrhunskih rezultatov. Med državami, ki so po večkrat zastopane z rekordi, vodi Amerika z izdatnim naskokom. Amerika je v tem seznamu tako vidno pred ostalimi državami, da se ni treba niti najmanj čuditi, če se vsaka lahkoatletska olimpiada razvija v njenem znamenju.

V listi svetovnih rekordov je torej najprej — 14 Američanov. Kar poglejmo po disciplinah, da bomo videli, kako raznovrstni so njeni odlični atleti: 200 m, 300 metrov, 400 m, 500 m, 600 m, 1500 m (!) 110 m z zapr., 400 m z zaprek., stafeti 4×100 in 4×400 m, skok v višino, skok ob palici, met krogle in kladiva. Kdor ima le nekaj pojma o sportu, mora presoditi že po tem skromnem naštevanju, kako razvita je lahka atletika v Ameriki. Razen dolgih prog, v katerih Američani nikoli niso pomenili mnogo, je Amerika zdaj odlično zastopana v vseh lahkoatletskih disciplinah. Prav posebno značilno je dejstvo, da so za tek na 1500 m dobili z Bonthronom tekača, ki brez dvoma spada v svetovni razred in kakršnega niso imeli od časov Joe Raysa.

Francija in Finska sta tudi po večkrat zastopani v tej eliti svetovnih lahkoatletov, toda večinoma z rezultati atletov, ki zdaj že davno ne igrajo več nobene vloge v mednarodnem sportu. Ladoumegue brani rekord na 1000 in 2000 m, Finski pa šteje še zmerom v dobro veliki in že 10 let stari uspeh fenomenalnega Nurmija na 10 km (30:06.2). Izmed nekdanje garde dolgoprogašev in opetovanih zmagovalcev v tekih nad 2000 m je ostal samo še Lehtinen, poleg njega pa atlet, na katerega je Finska najbolj ponosna, neprekosljivi metalec kopja Järwinen. Finska in deloma tudi Nemčija sta najboljši dokaz, kako naglo in temeljito se lahko v nekaj letih spremenijo težišča v sportu. Pred komaj šestimi leti n. pr. je Nemčija samo s Peltzerjem branila pet svetovnih rekordov o katerih danes v tem seznamu ni nobenega sledu več. Finska n. pr. do pred kratkim sploh ni imela konkurence na progah od 2 do 10 km, zdaj pa tudi že njej mešajo račune drugi. Danci in Francozi so prišli z atleti, ki so opravili celo s Finci. Zgovoren dokaz, da čas spreminja vse, je n. pr. stafeta 4×1500! Kdo bi si bil kdaj mislil, da bodo morali Finci, ki so z Nurmijem dosegli v tej stafeti čudovite čase, končno le pustiti priorat drugemu? Zdaj brani rekord Anglija in še na 800 m povrhu, ki je že tako postal skoraj tradicionalna angleška zadeva. Toda tudi v tej disciplini se nevarno približuje — Amerika. Anglež Hampson je prvi tekel pod 1:50, toda enak čas (1:49.8) je dosegel tudi Američan Ben Eastman, ki je sploh kapaciteta zase. Saj pozna sportna zgodovina samo nekaj tekačev, ki bi bili zasloveli po svetu kot najboljši v tako različnih disciplinah, kot sta teka na 400 m in 800 m.

Slednjič je treba omeniti še Japonsko, ki ima v listi najboljših dve mesti z enim atletom; Nambu je svetovni rekorder v skoku v daljino (7.98 m) in troskoku (15.72 m). Vnanje to res ni mnogo, toda ni dolgo, kar so imeli Japonci v gostih izbrano ameriško ekipo in so zmagali nad njo. Vsi znaki kažejo, da bodo Japonci v kratkem — morda že na olimpijadi v Berlinu — krepko posegli med dogodke in spet postavili na glavo standard dosedanjih uspehov v lahki atletiki. V plavanju so slično že pokazali in zdaj najbrže ni več daleč, da bodo prav kaj takega ponovili tudi v lahki atletiki.

Sportni drobiž

Ameriški olimpijski načrti

Ameriški olimpijski odbor je nedavno zopet podrobno razpravljal o bodoči olimpiadi. Sklenjeno je bilo, da bo Amerika nastopila v vseh disciplinah na zimski in letni olimpiadi v Garmischu odnosno Berlinu. Zato bo leta 1936. Amerika zastopana najbolj številno od vseh olimpiad pred Los Angelesom. Pred letom dni določeno število atletov je bilo dozdaj povečano od 250 na 300.

★

Spet plavalni rekordi

Nov svetovni rekord v stafeti 4×220 y so dosegli štirje odlični plavači univerze v Jovi, ki se od lani ponašajo tudi s svetovnim rekordom v teku na 4×110 y. Plavali so 1:25.2 in izboljšali skoraj 10 let stari rekord južnokalifornijske univerze za 6 desetink sekunde. — Američan John Higgins je prekosil svetovni rekord Danca Jensena na 500 m prosto z novim časom 7:27 (prej 7:30.7). — Istočasno je še Alica Bridge popravila svetovni rekord na 150 y hrbtno na 1:50.8 (prej 1:52).

★

Poljske priprave za Berlin

Poljski olimpijski odbor se na veliko pripravlja za čim dostojnejšo udeležbo na berlinski olimpiadi. Vsi atleti in atletinje, ki so v kombinaciji za start na olimpiadi, so zbrani v izbranem moštvu, ki uživa posebne ugodnosti olimpijskega odbora in vseh sportnih savezov. Pred vstopom so morali atleti svečano obljubiti, da bodo ubogali voditelje in trenerje ter pokazali, da so vredni zaupanja in časti, ki so ju deležni. Iz tega izbranega moštva bodo po uspehih dokončno določeni atleti za Garmisch in Berlin. Po disciplinah ima v izbranem moštvu prostora največ: 18 atletov in atletinj, 26 nogometašev, 24 boksačev, 20 veslačev, 10 sabljačev, 16 jahačev, 15 igralcev hockeja na ledu, 8 smučarjev in 6 strelcev. Za treninge je pojski olimpijski odbor izdal že 13.000 zlotov; seveda pa pričakuje tudi on glavno podporo od državnega urada za telesno vzgojo, ki je že z angažiranjem trenerja za boksače pokazalo, da ve ceniti, kaj pomeni sport in telesna kultura v življenju naroda.

Italijansko teniško prvenstvo

Letošnjo italijansko prvenstvo v tenisu ni prineslo Italijanom niti enega prvenstvenega naslova. Zadnje upanje jim je bil Palmieri v singlu, ki pa je tudi izgubil proti Američanu Hinesu s 6:3, 10:8, 9:7. Lista italijanskih prvakov je torej letos naslednja: Crawford-Mc Grath (Avstralija) v doubleu gospodov, Dearman-Lyle (Anglija) v doubleu dam, Jedrzejowska-Hopman (Poljska-Avstralija) v mešanem doubleu, Sperling-Krahwinkel (Danska) v singlu dam in Hines (Amerika) v singlu gospodov.

Japonci korakajo

Japonski dijak Ikenaka je pred tedni na olimpijskih izbirnih tekmah v Nipponu pretekel maratonsko progo (42.2 km) v izrednem času 2:28:43.3. Pod uradno kontrolo je isti atlet pred kratkim šel še enkrat na Maraton in dosegel bajni čas 2:26, ki je za nad dve minuti boljši kot neoficielni svetovni rekord Finca Suoknuutija (2:28:17.9) Kaj bo v Berlinu, če pojde tako dalje?

Prvaki gredo

Znana igralka tenisa iz Kalifornije Elizabeta Ryan bo pustila igranje tenisa in odslej delovala za to panogo le še s peresom. S tem prestopom bo po veljavnih določbah tudi izločena kot amaterka. Ryanova je spadala skoraj 20 let med najboljše teniške igralke na svetu in je leto za letom nastopala na vseh velikih evropskih turnirjih. Brez dvoma pa je bila zanj že 45-letna Američanka najboljša igralka v dvoje. Saj pove dovolj, da je bila »samo« 19-krat zmagovalka v doubleih v Wimbledonu; 12 krat zmagovalka v ženskih doubleih ob strani Lenglenove in Willsove, sedemkrat pa v mešanih doubleih z raznimi partnerji.

Medici so »snedli« rekord

V tej rubriki smo tudi mi zabeležili rekord Jacka Medice na 1500 m prosto v času 18:59.3, s katerim je prekosil skoraj 8 let veljaven rekord Arnea Borga s 19:07.2. Zdaj se je izvedelo, da mednarodna plavalna zveza tega najnovejšega rekorda ni priznala, in sicer zato, ker je bilo plavališče dolgo samo 25 yardov. Po mednarodnih določbah pa mora biti bazen za rekordne poskuse na progah nad 500 m dolg najmanj 50 yardov.

Mere nogometnih igrišč

Mednarodna nogometna zveza je na zadnji seji izvršilnega odbora sprejela predlog komisije za pravila in oficielno določila nove mere za nogometna igrišča. V bodoče morajo torej meriti: igrišča v dolžino od 90 do 120 m, v širino 45 do 90 m, zastavice v kotih 1.50 m, krog v sredini polumer 9.15 m, širina gola 7.32 m, višina gola 2.44 m, debelost drogov največ 12 cm, kazenska črta v dolžino 16.50 m, golova črta v dolžino 5.50 m, najmanjši obseg žoge 65 cm, največji 71 cm, teža žoge od 369 do 429 g. Za medržavne tekme morajo biti igrišča dolga od 100 do 110, široka pa od 64 do 75 m.

Le med trenerje!

Bivši svetovni rekorder v skoku ob palici Norvežan Charles Hoff je bil kot olimpijski trener angažiran v Angliji. Za zdaj se bo ustavil v velikem atletskem taboru blizu Oxforda ter najprej pričel s skoki in teki na kratke proge.

---

sta. Zakaj Ambrož je odšel brez pozdrava. In krčmar je Ambroža dobro poznal. Preklel je imperativ, kleli so ga tudi že v izbi in vpili: Kje pa je? Kje pa je? Saj ga ni! In so se potopili v vino filozofskega krčmarja.

Od tega večera je bil Ambrož, tisti Ambrož, o katerem so govorili, da ga niti božja milost ne more več spraviti na pravo pot — ves spremenjen. Brž ko je stopil na cesto je krepko pljunil, še za trenutek postal — zakaj sveži zrak mu je dobro del — na to pa skoraj stekel domov. Morda je to, kar je storil doma, le nizkotna laž. Prišedši v svojo sobo, je poiskal velik kos oglja — zaradi pozabljivosti — in zapisal na dolgo polo papirja z velikimi črkami.

»Dragi Ambrož! Ravnaj se le po takem pravilu, iz katerega moreš izvesti splošen zakon!« Na ta kos je prilepil deset božjih zapovedi, obesil nanje nekaj zadnjih nenapadalnih paktov in pripisal k njim velikanske številke o čistem dobičku orožne industrije in nekaj ganljivih stavkov vrhovnega cerkvenega poglavarja o miru.

Tako je kategorični imperativ obesil na kljuko in pričel o tem obešencu resno razglabljati. Vse svoje korake je skušal uravnavati po njem. Že poprej suženj svoje usodnosti, ki mu ni dala, da ne bi zavil zvečer v krčmo, je izgubil zdaj sleherno trohico domišljavosti, da je imel kdaj svobodno voljo. Ni vrag, da bi se mu vse življenje ne priskutilo. In da je bila mera polna, je pričel zahajati med filozofe, seveda med »čiste« filozofe, ki so vsi prisegali na kategorični imperativ in na božjo milost — delali vratolomne akrobacije s svojo učenostjo, ki je ubogi Ambrož ni mogel razumeti. Z malo žličko, ki so mu jo dali, je šlo prepočasi, da bi jo pa zajemal z veliko žlico, se mu je zdelo prenevarno. Zakaj lohko bi ujel kako majhno muho in bi potem prav tako preklinjal, kakor filozofski krčmar. Mak, ki je dejal, rajši nič! pa mea culpa.

TEDEN DNI FILMA

Trije filmski zvezdniki, Al Jonson (levo), Eddie Cantor (gori) in Jimmie Durante, so bili fotografirani pri zabavi v Pariški kazini v New Yorku

Chevalier v „Šoli ljubezni"

O Paramountovem filmu »Šoli ljubezni«, ki se bo predvajal tudi v Ljubljani, pravijo, da je prisrčen film vedrosti in dobre volje, obenem pa tehnična mojstrovina. Preprosto se razvija vse dejanje, a polno je groteskne komike in situacijske šaljivosti, da ljudje ne pridejo iz smeha. To se pravi: občinstvo bo zadovoljno z njim, saj filmu naposled ne manjka sentimentalnosti, ki je v takem prisrčnem filmu sploh ne sme manjkati. Kratka vsebina je tale:

Maurice Chevalier in Čehinja Ana Dvořakova v Paramountovem filmu »Šoli ljubezni«

»Francois (Maurice Chevalier) je prijeten mladenič, ki sovraži svoj poklic. Nastavljen je pri profesorju Bibiju kot reklamni agent in mora po pariških ulicah nositi plakat. Takšno delo ga ne more zadovoljiti. Njegova srčna želja je, da bi postal vodnik tujcev. Nekoč spozna Francois na sejmu Madeleino (Čehinja Ana Dvořakova), ki je pri metalcu nožev Pedru za tarčo. Rad bi govoril z njo, a Madeleina ga ne mara. Kmalu nato vidi, kako Pedro z noženm v roki zasleduje Madeleino. Francois reši dekle in jo povede v svoje ubožno podstrešno stanovanje. Sreča pa ne traja dolgo, zakaj Pedro najde Madeleino s pomočjo detektiva in grozi Francoisu z aretacijo, če Madeleina ne pojde s Pedrom. Deklica gre s Pedrom, pa mu spet uide in se vrne k Francoisu. Še nekaj bridkih ur doživi mladi par, preden se posreči Francoisu, da povede Madeleino kot ženico v svoj dom.«

Chevalier, ki ima glavno vlogo, igra — kakor zmerom — s šarmom in prirojeno eleganco. Tuja kritika mu pravi, da je pesnik praktičnega življenja in filozof brezskrbnosti. Chevalierjeva partnerica je Čehinja Ana Dvořakova, lepa in resna igralka — pohvalen poizkus Hollywooda, da se enkrat že otrese preživelega ideala ženskih lutk. Omenimo naj še Edvarda Everetta Hortona v vlogi profesorja Bibija kot izvrstnega komika. Režiral je delo Norman Taurog.

Maurice Chevalier

Zanimivo je, da je Maurice Chevalier v nekem razgovoru, ki je objavljen v reviji »Mein Film«, dejal, da je »Šola ljubezni« prvi njegov film, s katerim je zadovoljen. »Mislim«, je rekel, »da se moje pravo delo šele začenja s tem filmom.«

„Begunec iz Chicaga"

Sloveča imena Gustav Fröhlich, Luise Ullrichova, Lil Dagover, Paul Kemp, Adele Sandrockova in naposled Hubert von Meyerinck kažejo, da mora biti nemški film »Begunec iz Chicaga«, dobro podano delo. Izredno napeti film, poln pestrih scen, mora ugajati občinstvu. Kolportaža je to v pravem smislu besede. Dejanje nas povede preko nekaj zmot in zapletkov k srečnemu koncu. Glavne vloge imajo: Fröhlich kot lažni tvorničar avtomobilov, graciozna plavolaska Ullrichova, ki jo Fröhlich naposled dobi za ženo, in pa Meyerinck v vlogi pobeglega kaznjenca.

Nemške filmske revije pravijo, da se je z »Beguncem iz Chicaga« posrečilo nemški filmski industriji izdelati resničen gangsterski film, ki bo nedvomno zanimal tudi ljubljansko občinstvo, ko se bo predvajal pri nas.

FILATELIJA

Slovenska izdaja 1919—1920

Frankovna znamka za 20 kron (lilasta)

Naklada, obsegajoča 68.688 kosov, se je tiskala maja l. 1920. v kamnotisku v Blasnikovi tiskarni v Ljubljani; tiskanih je bilo v tej edini nakladi 580 pol po 144 kosov; poštnemu ekonomatu se je 11. maja l. 1920 izročilo 477 pol.

Tiskovne in poštne pole. Tiskovne pole so bile sestavljene iz 12 vrst po 12 znamk. Poštne pole: 2×10=20, 2×12=24 in 10×10=100 kosov.

Poizkusni tisk. Živovijoličasta, olivnozelena, modrozelena, modra, bledorjava, rdeča barva na tako zvanem transparentnem papirju, potem živovijoličasta in črna barva na belem kartonskem papirju in bledorjava barva na cigaretnem papirju, ki ni poizkusni tisk glede barve, marveč dokazni odtisk klišarne, da je kliše pravilen. Imamo tudi še »eseje«, izdelane v različnih barvah; opišemo jih pri ponarejenih znamkah.

Papir. Imamo samo eno vrsto papirja, in sicer kredast papir »K«. Znana je tudi še posebna vrsta tega papirja, ki je zelo luknjičast (porozen).

Barva. Znane so samo nianse lilaste barve, in sicer od svetlejše do povsem temne.
a/K lilasta, tisk in barva jasna (izvirna, tako zvana plošča I),
a_2/K ista niansa na poroz. papirju.
Obstoji tudi lilasta motna barva od tako zvane plošče II, ki jo opišemo pri potvorbah. Naposled opažamo vinsko rdečo barvo. Tisk in barva sta jasna. Znamke so neke vrste poizkusni tisk.

Lepilo je belo do bledorumeno, tanko, enakomerno nanešeno.

Zobčanje. Imamo zgolj linijsko zobčanje 11½. Znani pa so tudi nezobčani in le deloma zobčani kosi (previdnost radi potvorb je na mestu), slepo in mišje zobčanje.

Tiskovne napake. Znani so dvotiski (pazite na potvorbe!), odtiski in gube. Prehod od svetle v temno barvo na isti poli ni redek.

Izrazite in tipične pogreške plošč. Tu so opisane samo tipične pogreške, ki se opažajo na izvirni plošči I.: pri 28. znamki pod desnim očesom velik madež; pri 30. znamki KRALEVINA namesto KRALJEVINA; pri 35. znamki je nad »K« v 20 K majhen krog; pri 45. znamki je pod desnim očesom polkrog; pri 54., 55., 56., 57. in 58. znamki je pri levi in desni številki 20 K črka K manjša kakor pri drugih znamkah.

Glede na navedeno je najbolj redka in tipična pogreška z besedilom »KRALEVINA« (samo po en kos v poli).

Obeskov ni.

Vodni znaki niso znani.

Razpolovljenih znamk ni.

Provizorijev tudi ni.

Zanimive pošt. izkaznice (celine). Znamke tako zvane plošče II (glej potvorbe) je kot polpristne mogoče priznati samo na poštnih izkaznicah in pismih.

Redkosti. Redka je 30. znamka v poli s tipično pogreško »KRALEVINA« namesto »KRALJEVINA«, toda le tedaj, če gre za izvirno ploščo I. (samo po en kos v vsaki poli). Pri potvorjeni plošči II. se ta pogreška na vsaki poli ponavlja 25 krat (glej ponarejene znamke!).

Makulatura je znana na zelenem in modrozelenem ovojnem papirju in konceptnem papirju; imamo tudi prav izrazite dvotiske in trotiske, ki pa so po večini sumljivega izvora. Pri nabavi takih kosov je skrajna pozornost na mestu.

Rabljeno — nerabljeno. Nerabljene znamke tako zvane plošče II. so falsifikati; v zbirko spadajo samo kosi, opremljeni z izvirnimi poštnimi žigi.

Ponarejene znamke. Tudi tu imamo dvoje naklad: 1. takozvano »nedeljsko izdajo« ali ploščo II. in 2. navadne falsifikate »Padevet«. Zgodovina teh potvorb je opisana pri vrednoti 15 kron; tu navedenmo zdaj samo še podatke, kako se lahko spoznajo potvorbe.

1. Plošča II. (nedeljska izdaja): Tisk ni tako živ in čist kakor pri izvirni plošči I.; barva je nekako topa in motna. Tipično pogreško pri znamkah 54.—58. (manjši K) izvirne plošče I. opazimo pri plošči II. še pri prvih desetih znamkah v deveti in deseti vrsti. Pri plošči II. je tedaj 25 kosov z navedeno tipično pogreško, pri izvirni plošči I. pa le pet takih kosov. Tipično pogreško »KRALEVINA« pri izvirni plošči I. — samo pri 30. znamki — imamo pri plošči II. pri znamkah 73.—82. in 85.—94., tedaj 24 krat. In prav ta izpremenba plošče, ki več ne ustreza izvirni plošči I., je dokaz za to, da gre pri plošči II. za potvorbo, ker se ne ujema z izvirno ploščo I.

2. Falsifikati »Padevet«. Glede teh velja, kar smo navedli že pri frankovni znamki za 15 kron. Falsifikati se prav lahko spoznajo, ker je pri vseh kosih zgornji vodoravni rob v desni tretjini prekinjen, med tem ko pri izvirnih kosih tega ni. Tudi pri tej vrednoti obstajajo falsificirani poizkusni tiski in makulature v istih barvah kakor pri vrednoti za 15 kron, spoznajo se po pravkar opisani prekinitvi; vsi ti kosi nimajo šrafiranega ozadja. Bodite tedaj pri nakupu teh znamk skrajno oprezni!

Vse filateliste prosim, da svoje morebitne pripombe ali poprave o tej vrednoti pošljejo na naslov: Slavko Veselič, tajnik Slovenskega filatelističnega društva in član zvezne sekcije za raziskovanje slovenskih znamk, Ljubljana, Tyrševa cesta 5-I.

Življenje v osrčju Avstrije

V krajih, kjer so divjali najbolj krvavi protirežimski boji — Potapljanje našega življa v nemštvu

Za velikonočne praznike sem se napotil v Bruck ob Muri in v Kapfenberg, kjer sem v letih svetovne vojne preživel hude dneve. Kljub temu, da sem bil označen za politično nezanesljivega in sem tu mnogo trpel in stradal, me na te prelepe kraje vežejo prijetni spomini. V prostih urah sem bil pogosto v družbi z ruskimi in srbskimi ujetniki in interniranci in z vojaki 28. praškega pehotnega polka, ki je bil zaradi nezanesljivosti kazensko interniran v tem najbolj nemškem obmurskem mestu.

V družbi nekaterih Jeseničanov, ki imajo domove v Avstriji, sem se na veliko soboto dopoldne odpeljal z brzim vlakom v Avstrijo. V Podrožici so mi carinski organi temeljito pretipali prtljago ter mi s carino izenačili nizke cene naših živil z visokimi cenami, ki so v Avstriji. Vlak, ki je vozil dalje proti Celovcu, je bil nekaj časa še precej dobro zaseden, toda v Celovcu samem nas je izstopilo hudo malo potnikov. Na postaji je kljub velikonočnim praznikom zevala velika praznota, in to v času, ko so prihajali vlaki iz vseh smeri. Vse drugačno življenje vlada na naših postajah, osobito na Jesenicah, v Kranju, Škofji Loki, Ljubljani in na Zidanem mostu.

Po daljšem postanku je zelo slabo zaseden vlak odpeljal dalje proti Št. Vidu, Brežam, Leobnu in Brucku. Vozili smo se mimo mogočnih gradov in razvalin proti Neumarktu, kjer doseže vlak največjo višino na tej progi, od tam pa zelo hitro navzdol v dolino romantične Mure, ki nas je spremljala mimo lepih mest vse do Brucka.

Pri izhodu s postaje je čakala vrsta taksijev, toda razen tistega, ki sem ga zasedel jaz, so se vsi vrnili prazni v mesto. Po krasni avtomobilski cesti je zdrvel avto v Kapfenberg, ki smo ga dosegli v pičlih treh minutah. Promet na širokih in gladkih asfaltiranih cestah je bil kakor v velemestu, kar močno konkurira predragi vožnji na železnicah.

Po vojni se je v teh krajih mnogo izpremenilo. Zgradile so se nove tvornice, cela predmestja in vasi, izpeljale so se nove ceste, lokalne železnice in ogromni električni daljnovodi. Napravile so se nove elektrarne, mostovi in viadukti, zgradila so se krasna upravna in šolska poslopja, prevrtali so se celi hribi. Toda mnogo tvornic stoji ali pa obratuje v zelo skrčenem obsegu. Ogromne Böhlerjeve jeklarne, v katerih je bilo med vojno zaposlenih okrog 14.000 delavcev, zaposlujejo zdaj okrog 2200 nameščencev in delavcev, in še ti včasih ne delajo vsi.

Brezposelni delavci prejemajo do 40 šilingov podpore na 14 dni, in to za dobo 20 tednov. Delavske plače so precej višje kakor pri nas, zato pa tudi življenjski štandard v teh krajih precej višji, tako da se tod razmeroma slabše živi kakor pri nas.

Starostna preskrba delavcev je v Avstriji razmeroma slabša kakor pri nas. Upokojenec prejema na mesec 58, upokojenka pa 48 šilingov rente, kar ustreza srednjevisoki pokojnini, ki jo prejemajo upokojenci pri naših bratovskih skladnicah. S takimi pokojninami se še pri nas slabo živi, kaj šele v Avstriji, kjer so cene važnih življenjskih potrebščin precej višje kakor v naših krajih.

V Brucku, Kapfenbergu, Leobnu, Fohnsdorfu in Donawitzu je neštevilo delavcev, ki so pred desetletji prišli tja iz naših slovenskih krajev. Priimki Sabukouschegg, Sabukovetz, Leskoschegg, Rossenzwett, Hudovernigg, Tkalec, Urbantschitsch in drugi nam dokazujejo, odkod so prišli ti ljudje, izmed katerih so posamezni, odnosno njih potomci že trgovci in obrtniki. Večina njih pa še danes dela v premogovnikih, rudnikih in topilnicah, v katerih domačini ne delajo radi, ker je to delo težavno, a zaslužek najslabši. Vsi, tudi oni, ki so se tja preselili med vojno, ne govore v družinah slovenski; njih otroci ne poznajo svoje prave domovine in tudi ne morejo dosti vedeti o njej. Ti kraji so veliko grobišče slovenskega življa, ki je takoj podlegel vplivom gospodarsko močnega nemštva.

Nemci se o Jugoslaviji ne izražajo najbolje. Smatrajo nas za gospodarsko in kulturno zaostal narod, ki baje močno hrepeni po nemški nadvladi. Edino, kar Nemci visoko cenijo, so kranjske klobase in naše vino, ki bi ga pokupili morda vsega, če bi ga ne podražila tako visoka carina. Tako pa pijejo le svoje pivo, ki je nekoliko cenejše in bolje kakor naše.

Trgovina in obrt tudi precej slabo uspevata. Zlasti oblačilna industrija preživlja slabe čase, ker Štajerci ne dajo mnogo na obleko. Marsikdo ima cela desetletja samo praznično obleko, sivo ali rjavo, obšito z zelenimi našivi, in zelen klobuk z metlico, ki ga marsikdo nosi vse življenje. Na cestah in v lokalih vidimo skoro enako oblečene ljudi. Zelo redki so, ki so oblečeni po zadnji modi.

Toda eno veliko prednost ima avstrijski delavec pred našim. Dana mu je možnost, da si z izredno nizkimi tedenskimi ali mesečnimi obroki lahko nabavi radijski aparat ali motorno kolo, ki jih imajo skoro v sleherni družini. Med prazniki je pasiralo glavno cesto, ki veže Dunaj preko Semmeringa z Gradcem, na desettisoče avtomobilov in motociklov. Lepše nedeljske zabave si ne more privoščiti delavec in nameščenec, kakor da se vozi z ženo ali dekletom na motornem vozilu po krasnih cestah na izlete v prelepe planinske pokrajine. Tu se opaža močna vez med velikimi mesti, industrijskimi centri in podeželjem. Milijonski Dunaj, ki prejema skoro vse od podeželja, spet mnogo vrača, kar je od tam dobil s tem, ko se vozijo meščani na podeželje.

Dobre ceste in motorna vozila so najboljši posredovalci med mesti in podeželjem. Težka industrija in turizem si v Avstriji podajata roke in se medsebojno podpirata.

Toda eno je, kar dela oblastvom sive lase, to je hitlerizem. Po cestiščih, na ograjah in tudi na poslopjih opažaš kljukaste križe. Kljub še tako veliki pažnji oblastva ne morejo zatreti tega gibanja, ki je dan za dnem jačji. Na večer pred rojstnim dnem Hitlerja so na najvišjih gorskih vrhovih goreli kresovi njemu na čast. Tudi v gorskih vaseh so zidovi in obcestne ograje vedno sveže poslikane s kljukastimi križi in napisi: »Ein Volk« — ein Reich« ali »Trotz Kerker — immer stärker«. Pri tem bi se mi lahko marsičesa naučili od Nemcev. Pri nas je premalo vzajemnosti, med tem ko Nemci streme skupaj in hočejo eno samo veliko državo, ki bi obsegala prav vse pokrajine, v katerih kompaktno ali tudi raztreseno žive Nemci.

Revolucija je v teku zadnjih let v teh krajih najhuje izropala. Prvič so se pred štirimi leti vršili na tem ozemlju hudi boji med Heimwehrom in vladnimi četami, lani v februarju med vladnimi četami in socialisti, v juliju pa z narodnimi socialisti. Marksisti in narodni socialisti so bili v boju proti sedanjemu režimu vzajemni. Svobodne volitve ali plebiscit bi najbrže dale ogromno večino glasov za priključitev Avstrije k Nemčiji, kar so vse avstrijske vlade do Dollfussa same vedno propagirale.

Po osemurnem bivanju v Avstriji sem se vrnil domov. Da osvetlim osebni železniški promet, naj omenim, da sta v Kapfenbergu vstopili poleg mene same še dve osebi, v Brucku pet, v Leobnu sedem, od tam naprej pa sem se često vozil sam v železniškem vozu proti Celovcu, kjer je v postajni restavraciji sedelo samo pet oseb.

Vlaki so prihajali in odhajali skoro prazni, le oni, ki je peljal v Podrožco, je bil precej dobro zaseden. Po cestah pa so drveli nešteti avtomobili in motocikli, ki so vozili izletnike ven v prelepo zeleno pomlad.

Sušnik Matija.

Lepa proslava jubileja štirih koroških pevcev

Rožanska pesem naša se vedno naj glasi, ljubezen domorodna pa naj iz src kipi!

Še so nam v spominu dnevi, ko je boroveljski pevski zbor priredil lepe koncerte na svoji jugoslovenski turneji. Na velikonočni ponedeljek pa je Društvo slovenskih diletantov v Borovljah priredilo pri Cingelcu v Glinjah jubilejni pevski koncert, ki je sijajno uspel. Preko 500 ljudi se je zbralo v prijazni Cingelčevi dvorani mnogo pa jih je moralo oditi, ker niso več dobili prostora. Lep je bil pogled na oder, kjer so sedeli štirje pevci jubilantje, ki so bili pred 30 leti ustanovili Slovenski pevski zbor Podljubelj-Borovlje in ki še danes aktivno delujejo v društvu.

Društveni predsednik g. Vertič je na kratko orisal delovanje v tej dolgi dobi do danes. Že pred 70 leti smo imeli v Borovljah Slovensko društvo, a tisti idealni možje so umrli in več desetletij nismo slišali v Borovljah ničesar o kakem slovenskem društvenem življenju. Šele, ko je leta 1904 prišel v Borovlje za kaplana, odnosno provizorja g. Arnuš, je slovensko društveno življenje spet oživelo. G. Arnuš je spoznal, da je med kmeti in delavci še precej narodno zavednih in delavnih moči; na njegovo pobudo se je sklicalo posvetovanje in 12. marca l. 1905. se je vršil ustanovni občni zbor Slovenskega delavskega društva za Borovlje in Podljubelj in obenem se je ustanovil tudi pevski zbor. »Nešteto nastopov in prireditev imamo zaznamovati«, je dejal predsednik, »in s ponosom stopi danes društveni pevski odsek 35 pevcev moškega zbora in 50 oseb mešanega zbora na oder.«

Ganljiv je bil prizor, ko so stopili skupaj štirje pevci jubilantje ter zapeli dve pesmi, ki so se jih pred 30 leti najprej naučili, to sta »Prišla bo pomlad« in »Slovo«.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze za Koroško g. Poljanec je naglašal vzgojo v družini in vzgojo po naših izobraževalnih društvih. »Niso mi znane razmere teh mož, starih korenin,« je rekel g. Poljanec, »a brez dvoma so bile njih matere na mestu. Le dobri starši morejo vzgojiti svoje otroke v ljubezni do svojega naroda in do svoje domačije. Pokazati hočemo pred vsem svetom, kako znamo tudi mi ceniti take može. Ni sile na svetu, ki bi nam mogla to preprečiti.«

V imenu mladih pevcev je v jedrnatih besedah čestital jubilantom v verzih g. Košat, a mlada Milka je deklamirala tako ljubko, da so marsikomu stopile solze v oči. Naj omenimo imena teh štirih mož: so to trije bratje Janez, Jaki in Matevž Šaprovčevi in pa Jaki Wieser. Društvo jim je poklonilo za tridesetletno društveno delovanje kot častno priznanje lepe diplome.

Moški zbor je zapel »Oj Triglav moj dom«, »Moja lubca je pošto posvava«, »Pogled v nedolžno oko«, »Izvedel sem nekaj novega«, »Šopek«, »Pastir pa pase ovce tri«, »Trnovska fara« in »V hribih se dela dan«, četverospev »Pastirček«, »Söntr pojd« in »Dekle, daj mi rdečih rož«, a mešani zbor »Tička je zaprta bla«, »Po jezeru«, »Prišla je luba vigred« in »Gori na planine«. Prvič je nastopilo na odru pet društvenih citrarjev, ki so prav ubrano igrali. Šaljivi nastopi, kupleti in domači stari ples s petjem dveh otrok, vse s spremljevanjem citrarjev, so bili deležni viharnega aplavza. Zaključek prireditve je bila šaljivka »Pol ure v zrakoplovu«, ki je zbudila mnogo smeha. Bil je res prijeten rožanski dan, kakršnega še ne pomni Cingelčeva dvorana.

Primorske vesti

p— **Poveljnik tržaške armije** general Pirzio-Biroli je bil, kakor poroča »Popolo di Trieste«, postavljen na razpoloženje ter prideljen ministrstvu za kolonije kot poveljnik armijskega zbora eritrejskih domačinov. Zaenkrat še ni znano, kdaj odpotuje v Afriko. Poveljstvo tržaške armije je začasno prevzel general Scimeca.

p— **V Šmartnem pri Kojskem** je dosedanji krajevni fašistični tajnik Pappalepore iz neznanih razlogov podal ostavko. Za njegovega naslednika je bil imenovan Domonik Pesavento.

p— *Požar.* V Štanjelu na Krasu je pred nekaj dnevi dopoldne nastal požar v hiši Ivana Boltarja (Boltari). Vnele so se saje v dimniku, iz katerega se je ogenj razširil na streho in ostale dele poslopja. K sreči so kmalu intervenirali gasilci, ki so omejili požar in preprečili, da hiša ni pogorela do tal. Posestnik je bil oškodovan za nekaj tisoč lir.

p— **Smrtna nesreča.** Pri Devetakih se je v predzadnjem tednu pripetila huda nesreča. Podjetnik inž. Mattiroli in njegov sin sta se z dvema avtomobiloma peljala v Trst po opravkih. Na križišču cest, kjer sta avtomobila drug za drugim zavila na cesto preko Krasa proti Devinu, je Mattirolijev sin Ivan nenadoma z vso silo zadel v kolesarja Antona Peloša, starega 36 let, doma iz Frate pri Medeji. Nesrečneža je zagnalo čez cesto, avtomobilist pa se je z vozom zaletel v bližnjo gostilno. Peloš si je zlomil levo nogo in dobil hude poškodbe tudi na hrbtenici. Nemudoma so ga prepeljali v goriško bolnico, kjer je pa že naslednje noči umrl.

Je kitajska kita evropskega izvora?

Po poročilih portugalskih in francoskih misionarjev, ki so okoli 1610 kot prvi Evropci stopili na kitajska tla, se mora ugotoviti, da zdaj tako slovita kitajska kita takrat še ni bila narodna šega in noša. Le malo ljudi je nosilo kito. Šele ko so okoli 1750, ko je bila noša kite v Evropi nekaka splošno prisiljena moda in so na Kitajsko prišli misionarji in drugi Evropci s kito ter imeli v deželi precejšen vpliv, je izdal kitajski cesar ukaz, da morajo vsi njegovi podložniki nositi kito. Današnje slike, ki prikazujejo Konfucija z eno ali več kitami, so nepristne, ker je bil Konfucij plešast kakor več njegovih vrstnikov.

Mali oglasi

Posest

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 7 Din.

Zemljišča

približno 15.000 m², ležeče v Spodnji Šiški, v bližini elektrika in vodovod, se ugodno proda. V poštev pridejo hranilne knjižice dobrostoječih zavodov. Informacije daje G. Miškec, — Ljubljana VII. Medvedova 38. Telefon 35-75. 8831-20

Hišo z vrtom

prodam tik postaje na Črnučah št. 89. 8661-20

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Poverjenike

poštene, zanesljive in vztrajne, iščemo proti dobri plači. Pismene ponudbe z znamko na naslov: »Moj dom«, Ljubljana — Dvořakova 8. 8532-1

Mesar. pomočnika

sprejme takoj Jože Musar, mesar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 61. 8630-1

Izobražene gospode

sprejmemo za prodaje naših tehničnih predmetov. Stalna služba! Banjal. Miklošičeva cesta štev. 20.

Čitajte tedensko revijo **ŽIVLJENJE IN SVET**

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.